

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

XII legislatura · segon període · sèrie C · número 58

Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017

Sessió 5, dimarts 18 de setembre de 2018

Presidència de l'l. Sr. Jordi Munell i Garcia

TAULA DE CONTINGUT

Compareixença de Fàtima Aatar, antropòloga (decaiguda) 357-00039/12	3
Compareixença de Marta Soler Gallart, directora del CREA de la Universitat de Barcelona 357-00010/12	4
Compareixença de Xavier Giró Martí i Antoni Castel Tremosa, coordinadors del màster en Comunicació de Conflictes Armats, Pau i Moviments Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona 357-00040/12	8
Compareixença de Mario Toboso Buezo, doctor en seguretat internacional, professor de terrorisme i antiterrorisme de la Universitat de Barcelona i especialista en radicalització terrorista 357-00012/12	28
Compareixença de Sonia Andolz Rodríguez, professora de ciències polítiques de la Universitat de Barcelona i ESADE, experta en seguretat 357-00041/12	32

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

El *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya* (DSPC) reproduïx només les intervencions orals fetes durant la sessió. La resta de documentació que acompanya la intervenció es pot consultar a l'expedient de la comissió.

Imprès al Parlament

ISSN: 0213-7976 (general)

0213-7992 (sèrie C)

DL: B-3.468-1982

www.parlament.cat

Sessió 5 de la CIAA

La sessió de la Comissió d'Investigació sobre les Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017 (CIAA) s'obre a les tres de la tarda i cinc minuts. Presideix Jordi Munell i Garcia. Assisteix la Mesa la lletrada Anna Casas i Gregorio.

Hi són presents els diputats Matías Alonso Ruiz, pel G. P. de Ciutadans; Aurora Madaula i Giménez, Teresa Pallarès Piqué i Josep Riera i Font, pel G. P. de Junts per Catalunya; Najat Driouech Ben Moussa i Montserrat Fornells i Solé, pel G. P. Republicà; Carles Castillo Rosique i Ramon Espadaler i Parcerisas, pel G. P. Socialistes i Units per Avançar; Elisenda Alamany Gutiérrez i Joan Josep Nuet i Pujals, pel G. P. de Catalunya en Comú Podem; Natàlia Sánchez Dipp, pel S. P. de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent, i Santi Rodríguez i Serra, pel S. P. del Partit Popular de Catalunya.

Assisteixen a aquesta sessió la directora del CREA de la Universitat de Barcelona, Marta Soler Gallart; el coordinador del màster en Comunicació de Conflictes Armats, Pau i Moviments Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona Xavier Giró Martí; el doctor en seguretat internacional i professor de terrorisme i antiterrorisme de la Universitat de Barcelona Mario Toboso Buezo, i la professora de ciències polítiques de la Universitat de Barcelona i ESADE Sonia Andolz Rodríguez.

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Compareixença de Marta Soler Gallart, directora del CREA de la Universitat de Barcelona, davant la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017 (tram. 357-00010/12). Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017. Compareixença.

2. Compareixença de Mario Toboso Buezo, doctor en seguretat internacional, professor de terrorisme i antiterrorisme de la Universitat de Barcelona i especialista en radicalització terrorista, davant la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017 (tram. 357-00012/12). Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017. Compareixença.

3. Compareixença de Fàtima Aatar, antropòloga, davant la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017 (tram. 357-00039/12). Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017. Compareixença.

4. Compareixença de Xavier Giró Martí i Antoni Castel Tremosa, coordinadors del màster en Comunicació de Conflictes Armats, Pau i Moviments Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona, davant la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017 (tram. 357-00040/12). Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017. Compareixença.

5. Compareixença de Sonia Andolz Rodríguez, professora de ciències polítiques de la Universitat de Barcelona i ESADE, experta en seguretat, davant la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017 (tram. 357-00041/12). Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017. Compareixença.

El president

Bé, bona tarda a totes i a tots. Gràcies per la seva presència.

Compareixença de Fàtima Aatar, antropòloga (decaiguda)

357-00039/12

Alguns petits comentaris abans de començar. He hagut, en aquest cas..., respecte a la convocatòria inicial, com tots els grups heu rebut, hi ha hagut, en aquest cas, l'excusa de la senyora Fàtima Aatar. En aquest cas ens ha enviat un correu que el coordinador ja us ha adreçat als diferents grups. I, per tant, hem hagut també de modificar una miqueta, doncs, el calendari de la sessió d'avui, eh?

I també esmentar que en el cas dels coordinadors del Màster en comunicació de conflictes armats, pau i moviments socials de la UAB..., en aquest cas ens acompanya el senyor Xavier Giró, i s'excusa el senyor Antoni Castel, que és el cocoordinador del màster. Però, en tot cas, el senyor Giró farà, doncs, la intervenció sencera en nom del màster, eh?

I agraïm també, doncs, per tant, la presència en aquesta part de la sessió de la senyora Marta Soler Gallart, en aquest cas, directora del CREA de la Universitat de Barcelona, que ve acompanyada de l'Emilia Aiello i de la Lena de Botton.

Gràcies per acompanyar-nos, doncs, en aquesta sessió, eh?

El desenvolupament seria: quinze per a cada intervingent, tots continuats; després, els grups tindriem, en aquest cas, com que hem hagut d'escurçar les compareixences, en lloc de tres seríem flexibles fins a cinc, si fes falta, per part de cada grup, i després, un segon torn de resposta, de rèplica o d'explicació per part dels ponents de quinze minuts més. I després, en tot cas, doncs, si hi hagués alguna intervenció puntual d'algun grup, també deixariem tenir una certa flexibilitat per fer una última intervenció d'un o dos minuts, ja per tancar la sessió, eh?

Compareixença de Marta Soler Gallart, directora del CREA de la Universitat de Barcelona

357-00010/12

Si els sembla, per tant, donaríem començament... En aquest cas, doncs, tindria la paraula, en primer lloc, la senyora Marta Soler, quinze minuts aproximadament, i, seguidament, ja, el senyor Xavier Giró Martí, també, per quinze minuts més.

Doncs quan vulguin, i moltíssimes gràcies per acceptar la invitació i per acompanyar-nos en aquesta sessió.

Marta Soler Gallart (directora del CREA de la Universitat de Barcelona)

Molt bé. Moltes gràcies per haver-nos convidat una mica a compartir la recerca que estem fent en aquest àmbit i que esperem que pugui ser útil per a la tasca que té aquesta comissió. Nosaltres ens centrarem, de tots els objectius que estan marcats en aquesta comissió, ens centrem sobretot en mesures i eines per combatre la radicalització des de l'entorn socioeducatiu, i, sobretot, com ho veureu una mica, doncs, seria en l'àmbit de la prevenció.

(L'exposició de l'oradora és acompanyada d'una projecció de xarts, els quals poden ésser consultats a l'expedient de la comissió.)

Bé, porto un powerpoint per anar acompanyant, però és bàsicament el document que els hem enviat, que suposo que han rebut –que els hem enviat. I que si algú vol també en portem còpies aquí, per si en vol, no?

Hi han, a nivell de recerca, dues idees clau que trobem, no? Per un cantó, és que hi ha una desvinculació entre l'extremisme violent i la religiositat –no està vinculat, està desvinculat– i un èmfasi en l'anàlisi de la socialització dominant que vincula la violència a l'atracció, d'acord? Aquesta és una part que trobem a la recerca.

I una altra idea clau és que existeixen actuacions preventives que poden construir comunitats no violentes. I un dels àmbits on podem treballar per construir comunitats no violentes és l'àmbit escolar o l'àmbit educatiu.

Nosaltres hem treballat, hem dirigit i participat en diferents recerques finançades pel Programa marc de recerca de la Comissió Europea, Horitzó 2020. Algunes d'aquestes són: Proton, sobre anàlisi del crim organitzat i les xarxes de terrorisme; Solidus, sobre la solidaritat a Europa; Includ-ed, sobre actuacions educatives en la inclusió social, i Free Teen Desire, sobre la vinculació... –que estem treballant amb l'Institut de Criminologia de Cambridge–, sobre la vinculació entre atracció i violència entre la gent jove.

Em centraré, com que no hi ha molt de temps, en la part, doncs, del projecte Proton, sobretot, que és el d'anàlisi de les xarxes de crim organitzat i terrorisme, que estem treballant conjuntament amb dues universitats més d'arreu d'Europa. El Proton, que tenia l'objectiu, que té l'objectiu el projecte, de crear coneixement sobre els processos que condueixen a la captació de xarxes de delinqüència organitzada i de terrorisme. I nosaltres el que hem fet dintre d'aquest projecte és analitzar, sobretot, l'impacte social i ètic dels programes i les polítiques antiterroristes que hi ha en aquests moments a la Unió Europea.

Quins resultats surten de la recerca, no?, d'aquesta recerca Proton? Per un cantó, el que ja comentava a l'inici: que la religiositat no és un factor predictor de la radicalització; i, per un altre cantó, que, entre els diferents factors de risc associats a l'extremisme i a la radicalització, destaca un discurs coercitiu dominant que influeix en la socialització dels joves. I aquest discurs porta la vinculació entre atractiu i persones que tenen actituds violentes i comportaments violents, no? I algunes persones, no?, ho defineixen com «joves que flirtegen amb la violència», no? Que, pel fet de ser violents no són rebutjats, sinó al contrari, no? Es fan eco, no?, en diferents mitjans, en diferents xarxes d'aquesta violència com un element atractiu.

Dintre de l'anàlisi de polítiques i programes antiterroristes, el que trobem són sis punts clau, no?, quant a l'impacte social i ètic positiu d'aquestes polítiques. Per un cantó, aquelles que tenen intervencions policials que tenen en compte els impactes negatius de la comunitat. Per tant..., per exemple, no?, doncs, el tema de l'*stop and search*, no? Doncs quin efecte té en les persones d'aquella comunitat, no? Les que tenen en compte això són més positives. Les que inclouen el diàleg interreligiós i la cooperació entre líders religiosos són més positives. La promoció de la participació ciutadana en diferents espais institucionals són més positives. Les que inclouen programes orientats a prevenir radicalització a presons són positives. També les que tenen en compte els mitjans, i, sobretot –i aquí és també on em centraré com a una mica les conclusions que volem aportar–, les accions que es desenvolupen amb la comunitat, no?, i que promouen contranarratives, contradiscursos, no?, que rebutgen la violència, que li treuen glamur, que li treuen atractiu a la violència.

I això com es fa? Això es fa treballant en grups d'iguals, amb creació de relacions de confiança, treball d'amistats, accions que van orientades a rebutjar la violència, a treure-li atractiu, a treure l'heroisme de la violència; també a treballar el *grooming*, que és com es capten a través, doncs, de xarxes afectives aquests joves; moviments de base en les comunitats que puguin, també, contrastar aquests discursos, no?

Hi han moltes accions que tenen aquests elements, no? Jo els poso alguns exemples, no? Per exemple, tenim a Anglaterra, el Safer London, on es treballa sobretot amb els joves per prevenir la violència, no? Per exemple, aquí, amb tot el treball de camp i anàlisi que hem fet, trobem, doncs, com noies, no?, que s'ajuntaven en aquestes xarxes perquè volien, sota la justificació d'anar amb una persona musulmana, trobar un noi que fos atractiu i guerrer, no? Llavors, aquesta atracció a la violència que justificava, no?, aquestes noies, doncs, marxar, en aquest cas, a unir-se a aquestes xarxes. I n'hi han moltes... –vull dir que no em dona temps, que podeu preguntar després–, que van en aquesta línia de treball de la violència entre els joves, no?

Aquí a Catalunya, què tenim? També estem treballant tota aquesta línia de prevenció entre els joves amb escoles que es transformen en comunitats d'aprenentatge i que inclouen tota aquesta prevenció en tota la comunitat educativa dins entorns educatius, no?

Aquí us he destacat... –i també ho teniu en el document, no?–, tenim dues escoles a Catalunya, que de fet han rebut el Premi Ensenyament a la millor escola catalana, pel Cercle d'Economia, i són escoles d'alta complexitat, i que han aconseguit no només superar en resultats educatius la mitjana de Catalunya en les proves de com-

petències bàsiques, sinó també crear comunitats que són no violentes, on hi ha bona convivència, no?, i on es creen..., doncs, aquest..., que hi ha aquest impacte positiu.

Llavors, tenim..., aquí són com a exemples... Crec que una de les persones que compareixerà és la directora d'una d'aquestes escoles, per tant, a nivell més pràctic, no?, tindreu l'ocasió de que us ho pugui explicar ella mateixa.

I què és el que fan? Bé, el que fan és aplicar actuacions educatives d'èxit, que han estat estudiades també pel Programa marc de recerca de la Unió Europea. Nosaltres vam dirigir un projecte que anava en aquesta línia amb escoles i amb entorns d'alta complexitat. I, de fet, aquest projecte, que és el projecte Includ-ed, no?, va ser destacat per la Unió Europea entre els deu millors projectes de recerca. Va ser l'únic en ciències de l'àmbit social, no?, que no era de ciències mèdiques, no?, que va ser destacat com un bon projecte per l'impacte que tenia en les millores socials o l'impacte que va tenir aquesta recerca.

Què és el que es troba d'Includ-ed, d'aquesta recerca? Actuacions educatives que superen les desigualtats, no? I dintre d'aquestes n'hi ha una, no?, que és el model dialògic de prevenció i resolució de conflictes, que va orientada sobretot cap a la prevenció.

Aquest model que s'està treballant amb aquestes dues escoles que us he destacat i les més de quaranta escoles que són comunitats d'aprenentatge que hi ha a Catalunya, i també a altres parts..., en aquest model dialògic de prevenció i resolució el que es passa és d'un model disciplinari, no?, d'identificar males conductes o mediador, de tenir persones mediadores dins del centre, a un model comunitari, que adreça a tota la comunitat els conflictes i la violència des de la perspectiva preventiva, no? Incorpora aquesta perspectiva de socialització en la violència, d'aquest discurs dominant coercitiu, que està a la societat i en la que s'estan socialitzant els joves. I treballa des d'aquesta perspectiva, des que existeix això, i això ho treballa amb tota la comunitat, i el que fa és, com a marc, elaborar una norma de convivència amb tot el centre, però amb tota la comunitat educativa. Hi participen familiars, alumnat, professorat, no?, en crear quines són les normes de convivència en el centre, partint que hi ha aquest discurs coercitiu dominant d'atracció a la violència.

Quines accions ja s'estan fent amb èxit dins aquests centres, no?, i que els tenim també aquí a Catalunya? Per un cantó, formació al professorat, basada en resultats científics sobre la socialització en la violència, que impliqui reflexió i que impliqui diàleg sobre aquestes bases científiques, amb el professorat, i també amb les famílies s'està fent formació.

Quines són les línies? Per un cantó, violència zero des del zero anys, no? No és una cosa només de joves, no?, o d'adolescents o..., sinó que aquest discurs està des dels zero anys. Per tant, no es trivialitza la violència, sinó que se li dona importància.

I, des de la perspectiva de solidaritat amb les víctimes, des dels zero anys, no?, des dels zero fins a on sigui, incorporant la solidaritat entre iguals, l'ajuda entre iguals, el rebuig cap a les agressions des de ben petits.

I després també es treballa amb tots els resultats científics sobre aquests..., l'anàlisi que s'ha fet sobre els models d'atractiu i el discurs coercitiu dominant, que, a més a més, atribueix un llenguatge del desig, que és el que fan servir els joves, que fan servir en les seves converses a les xarxes socials, en l'atractiu a la violència. I fa conscients els professionals que estan treballant que hi ha un llenguatge de l'ètica, amb el que està bé i el que no està bé, el que és bo i el que no és bo, que els nois i noies atribueixen a les figures d'autoritat que estan amb ells, amb les famílies o el professorat, o les persones que hi treballen. Per tant, des del llenguatge del desig, intentar superar aquest discurs.

Accions concretes, concretes, que s'estan fent. En primària, amb el que deia de violència zero des dels zero; una de les actuacions és el Club dels Valents Violència

Zero, en el que nens i nenes s'ajuden –aquí he ficat una foto petita que quasi ni es veu–, però fan un escut i s'ajuden i treballen l'amistat per rebutjar una actitud violenta fins i tot d'un més gran. I el qui és valent, el qui és atractiu és aquell que ajuda els altres, no?, i que rebutja aquestes actituds. Per tant, el que es fa és treure atractiu, buidar tota actitud violenta. A secundària ja és diàleg, reflexió sobre models d'atracció a la violència que tenim a les xarxes socials, a la publicitat, a les pel·lícules, als mitjans, a les sèries que veuen, no?, i s'està treballant aquesta atracció a la violència que troben els joves a la societat.

Quins són els resultats d'aquestes accions? Es proporciona als nois i a les noies mecanismes de defensa lliures de violència? Es fomenta la llibertat de decidir i respectar les decisions, respectar el «no és no»? Tothom se sent protegit? Hi ha una protecció a denunciar qualsevol actitud agressora, qualsevol actitud de *bullying*, i es trenca amb la llei del silenci, l'estigma de qui trenca aquesta llei o qui ho diu és un *chivato*. Això es trenca des d'aquesta forma de treballar.

I des d'aquí proposem –tenim unes quantes propostes per a la comissió perquè ho puguin valorar. Per un cantó, la primera part que els hi comentava: desvincular l'extremisme violent de la religiositat i prevenir respecte als models d'atracció a la violència. Per tant, el que proposem és incloure les comunitats afectades en el disseny, la implementació i l'avaluació de polítiques als programes que inclouen la comunitat, que inclouen els *in users*, són molt més efectives, que no venen només des de dalt. Promoure grups de diàleg interreligiós de base; dissenyar, des d'una perspectiva interdepartamental, recursos de suport a la creació de contranarratives, de contranarratives a l'extremisme que buidin d'atractiu la violència, les actituds violentes; avaluar, com hem fet nosaltres, seguir avaluant les polítiques i programes que hi ha a nivell internacional i analitzar i obrir espais als mitjans de comunicació que reflexionin sobre aquest atractiu a la violència.

I, per altra banda, com prevenim i com construïm comunitats que siguin no violentes? Per un cantó, impulsar el seguiment i l'avaluació d'escoles que, amb alta complexitat, estan treballant en aquesta línia i estan aconseguint bons resultats, tant a nivell de competències bàsiques com al clima escolar, fer el seguiment d'aquestes escoles. Impulsar un estudi per trobar indicadors que mesurin la presència de violència per poder actuar des de la perspectiva de prevenció aplicant actuacions educatives d'èxit en aquesta línia que els comentava. Promoure la implementació als centres educatius d'una metodologia de prevenció, no d'un model mediador o disciplinari sinó de prevenció, que es basi en incloure tota la comunitat en aquesta prevenció: les famílies, l'alumnat, en aquesta prevenció creant normes de convivència i no trivialitzant mai la violència, per petita que ens sembli.

I fer un programa de formació per a les famílies que parteixi de les seves necessitats, no? Que parteixi del que demanen les mateixes famílies, sobretot en aquests centres d'alta complexitat i que es pugui..., que hi hagi recursos perquè aquests centres puguin implementar aquesta perspectiva de prevenció afavorint la vinculació de les famílies als centres, afavorint el suport dels alumnes en l'aprenentatge i en l'orientació. Als centres on hi ha menys violència hi ha més aprenentatge, en aquests centres d'alta complexitat em refereixo. Que l'escola sigui intercultural, que hi hagi interacció entre famílies de diferents orígens i que hi hagi formació també de cultura religiosa i conviccional per part del professorat i professionals que estan treballant en aquestes escoles i en aquests entorns socioeducatius.

I amb això, doncs, ho deixaria aquí.

Moltes gràcies.

**Compareixença de Xavier Giró Martí i Antoni Castel Tremosa,
coordinadors del màster en Comunicació de Conflictes Armats, Pau i
Moviments Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona**

357-00040/12

Xavier Giró Martí (coordinador del màster en Comunicació de Conflictes Armats, Pau i Moviments Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona)

Hola, bona tarda. Nosaltres no hem fet específicament un estudi sobre com els mitjans han tractat els atemptats i els dies posteriors –hi hem pensat–, però sí que hem llegit estudis que han fet altres instàncies. Per exemple, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya o, per exemple, l'estudi que va fer un grup d'investigació que es diu MediaACES per encàrrec del Consell de la Informació de Catalunya i també un estudi de l'Observatori de la Discriminació als Mitjans.

El que faré, en aquesta estoneta, és parlar, primer, d'un problema que era el problema de les imatges; després faré reflexions sobre els resultats dels estudis, diré quins són els resultats que es diuen i els discutiré, i després faré unes reflexions sobre les dues línies discursives, crec, esquemàtiques, que estan en el discurs públic sobre els atemptats, les seves conseqüències, la seva comprensió, sí? Encara que sobre això final veureu que vaig fent incursions a mesura que xerro, diguem-ne, no?

La primera qüestió, que és la de les imatges, tot és discutible, no? Però la meua aproximació és que va haver-hi una sobreexposició gràfica dels atemptats. És a dir, va haver-hi imatges molt dures; imatges en primers plans; imatges de cadàvers sobre el terra, que encara que siguin certes i s'hagin de documentar, com es documenten tots els crims, una cosa és fer això i que qui sàpiga fer-ne ús en faci ús, i l'altra és posar-ho a la portada dels diaris, és posar-ho a les televisions i repetir-les contínuament, sí?

Això dic que és discutible perquè recordareu –perdoneu, no és habitual, oi?, dir de tu a la gent, estic acostumat a fer de «profe». (*Rialles.*) Perdoneu, no us vull allisonar, eh?, però ho faig com estic acostumat.

Què anava a dir? (*Veus de fons.*) Sí, sí, però la portada del diari... Exacte, us recordeu de les portades dels diaris –és que no he portat powerpoint perquè em pensava que no n'hi havia–, però us recordeu de la portada aquella de la imatge ampla de les Rambles amb els cadàvers, no? I molts diaris la van portar a portada si no a dins. No només està malament sinó és que, a més a més, li han donat un premi, va rebre el Premi Ortega y Gasset de gran foto i, a més, a les dues persones que eren responsables. Però és que, on anem a parar?, on anem a parar, no?

Bé, doncs aquest... Si torno a la filosofia de l'assumpte, que ja ho veieu, aquesta i altres imatges. No tots els diaris ho van fer igual, va haver-hi mitjans que es van contenir molt, que van intentar ser responsables, però va estar present això. I quan això està present ja és inaturable, perquè la gent no mira només un diari, un cop ha entrat a l'esfera pública ja circula. Bé, no vegis com circula al Twitter, però circula per tot arreu, no?

Bé, quin és el problema d'aquestes imatges? És que les imatges són tan emocionals que desplacen la necessitat de la comprensió serena de què ha passat, de les seves causes, de les seves solucions. Evidentment, sobre quines són les causes i les solucions discreparem perquè depèn de l'anàlisi que tingui cadascú sobre quines són les causes i veurà unes mancances o unes altres. Això és així, què hi voleu fer? Però el que seria dolent és no abordar-ho perquè tenim diferències.

Sí, jo les abordaré mínimament, encara que potser no estarem d'acord sobre això, sobre quines són les causes. Ho abordaré d'una manera àmplia, no? La cosa és que les imatges desplacen l'enteniment i, a més a més, són el que anomenem una..., poden constituir una revictimització de les víctimes perquè fan reviure als supervivents allò que va passar, fan reviure als familiars dels morts i dels supervivents allò que van passar i fins i tot fa reviure el dolor solidari de la població. Això passa en

molts assassinats de tipus polític, com és el maltractament a les dones, per exemple, sí? És un fenomen similar a la victimització.

O sigui que les imatges aquestes tenen dos efectes, sintetitzant: produeixen un dolor innecessari i enfosqueixen l'enteniment. Evidentment, això no li passa a tothom. És a dir, hi ha persones que tenen un, el que en diem, un model mental del que va passar, una comprensió del que va passar, que, per molt que els arribi un missatge o un altre, saben recol·locar-lo, saben rellegir i no varia substancialment la seva comprensió. Això ens passa gairebé a tots, però tendencialment empeny en aquesta orientació. Hi ha gent que no té una bona, una bona anàlisi i llavors és més fàcil distorsionar la seva comprensió.

Clar, el que també ens hauríem de preguntar és, doncs, llavors què fem? I clar, què fem? És complicat, perquè hi ha una part, diguem-ne, mecànica o automàtica de pensament periodístic que és: això que passa ho he de donar. I combatre això és molt difícil. Combatre aquesta immediatesa, no només amb aquests fets sinó amb altres, aquesta cobertura ràpida i espectacular, combatre-la requereix una formació profunda, sí? Requereix uns mecanismes de reconducció de la informació, que molt sovint no es tenen. És a dir, hem d'incrementar la formació dels periodistes, però no només amb recomanacions del Col·legi de Periodistes o recomanacions del CAC, que n'hi han unes sobre..., i estan malament, sí? Després els explicaré per què estan malament. Algunes coses estan bé, però altres estan malament. Ja ho veurem. No tot està malament, eh?

Però no n'hi ha prou amb les recomanacions, perquè, a més, les recomanacions no acaben d'explicar el fons de la qüestió: «No facis això. Però, per què?» Llavors el periodista, per molt que li diguis «no ensenyis això», si no li dius el perquè, si no ho ha comprès, no tira endavant, sí? Això és una primera qüestió, comprendre el perquè.

I la segona és que amb periodisme encara existeix una mena de principi que és: «Jo he d'explicar, la gent té dret a saber.» I això és un mal enfocament. Clar que la gent té dret a saber, però la gent té dret a saber bé. Si sap malament és pitjor que saber bé. La principal preocupació d'un periodista, salvant les seves incerteses, és: el que jo faig, quina repercussió té sobre la societat i quina repercussió té sobre els conflictes subjacents en aquesta societat?

És a dir, el periodista ha de pensar, el periodista i el mitjà, s'han de preguntar: això que jo faig ajuda a resoldre els conflictes? Això que jo faig augmenta o no la xenofòbia, l'islamofòbia, el racisme, ho augmenta o no? Ens allunya o ens acosta a la resolució d'aquest conflicte? Llavors, aquelles imatges no hi ajuden gaire.

Vaig a la segona part, i em sembla que m'he menjat... La segona part és què hem trobat als estudis sobre els mitjans. Molt sintèticament. Hi ha moltes coses que són tècniques, que en diuen. Bé, hi han donat una informació precisa, de quants morts hi havia, quants ferits, acurada, no han fet servir mètodes il·legítims per obtenir informació, són coses que diu el Codi deontològic. De fet, l'estudi emès, aquest, el més detallat, fa això: estudia en quina mesura la informació que van fer teles i ràdios i, bé, premsa han seguit o no les recomanacions del codi deontològic.

Però, ja dic que això no és suficient, perquè això està pensant d'una manera una mica coixa. Un codi deontològic ens pot semblar bé, però un codi deontològic no és una definició filosòfica coherent d'una pràctica. *De facto*, és un acord possible entre les diverses forces socials, polítiques i professionals sobre què es pot dir i què no es pot dir. I això té mancances i incoherències, si en té, no tot, però unes quantes.

Bé, torno, informació precisa, aforada, bé. Usen experts que expliquen què passava, però la satisfacció que expliquin el que passava dependrà de l'expert, perquè hi ha experts que diuen unes coses i hi ha experts que en diuen unes altres; experts que se centren només en els detalls policials i experts que tenen una visió més de conjunt, més holística, més de conflicte, de quins són els factors subjacents. Constaten que hi ha hagut imatges crues que apellaven la sensibilitat de la gent, en diuen

així, no? O, fins i tot, diuen alguns que hi ha hagut imatges crues que ferien la sensibilitat de la gent.

Bé, jo els he de confessar que això de que fereixin la sensibilitat de la gent no m'importa gaire. És una mena d'escrúpul, no? Una vegada una senyora em va preguntar en una xerrada, a Olesa: «Vostè, que és periodista –perquè jo he sigut deu anys periodista, ara soc «profe»–, em deia, vostè que és periodista, per què no els diu als de la tele que a l'hora de dinar no posin imatges de morts d'aquí i d'allà...» I jo li vaig dir: «Miri, senyora, perdoni que la renyi, l'hora de dinar és per parlar amb la família no per mirar la tele.» A la tele han d'ensenyar allò que passa al món, una altra cosa és com ho fan, no?, que també pot tenir aquest efecte narcotitzant o distorsionador del que passa al món.

Però, vull dir que es miren coses com dels codis..., no ferir la sensibilitat de la gent. Escolti, no s'ho miri si és tan sensible, sap? O a vegades fan coses com: «Sí, han avisat de que eren imatges crues». Sí, bé, clar, ho avisa però les ensenya, no? Us recordareu que una vegada –bé, els grans–, us recordareu –perdoneu que me'n vagi– de Ca n'Anglada, us recordeu de Ca n'Anglada, oi? Un cop va sortir una notícia i surt el periodista per TV3. Era de TV3, pobres! –altres devien fer-ho sense dir-ho–, la TV3 diu: «Ara, veuran unes imatges molt crues.» I surt un xaval amb una navalla, cabell oxigenat, i dient: «*Esta noche voy a salir*» –ho deia en castellà, és igual, eh?–, «*a hacer "moriscada", para que luego me digan que soy racista, sí.*» I va i ho ensenya, no? Hòstia, no serveix de res que tu diguis: «Ara li ensenyaré unes imatges crues», si el que ensenyes a la tele és això. Hi ha gent que ho sabrà llegir, però hi ha gent que no ho sabrà llegir, i hem de pensar en el conjunt, no? Bé. És un exemple de que no és suficient dir: «Ara ensenyaré unes imatges crues.» Si les ensenyes, tenen un impacte, i aquest impacte distorsiona l'enteniment, no?

Què hem trobat en negatiu, també? No hi ha protecció de menors. S'han donat imatges dels menors i els seus noms... No hi ha protecció ni de les víctimes i la seva privacitat. S'ha parlat d'«aquest viu aquí, aquest viu allà», els seus familiars, ensenyen les seves fotos... Però tampoc hi ha hagut presumpció d'innocència. És a dir, no teníem... Clar, després s'ha comprovat que aquelles persones ho van fer, no?, però hi ha uns moments en què tu no ho saps. El que digui la policia és el que digui la policia. La policia pot fer els seus informes, els seus comunicats interns per perseguir qui hagi de perseguir, però això el públic no té perquè saber-ho. I això es va donar per bo. És una mena de..., diguem-ne, els mitjans contribuïm a fer una tasca policial a la qual no tenen perquè contribuir, perquè això sembla un missatge en la població que no està..., una part important de la població no està preparada per metabolitzar adequadament aquests missatges, no?

Bé. Una de les crítiques també era que els mitjans van donar al peu de la lletra per bo tot el que deia la policia. I això tampoc es pot fer, periodísticament. Pot ser que tinguin raó, no?, com per exemple... –clar, era un tema que també és delicat i que ha estat discutit públicament, no?–, era necessari matar aquells nois? Hi havia alguna altra manera de fer-ho? I això, en general, els mitjans s'ho van empassar totalment. Els culpables..., o sigui, tot es donava per fet, no? I no es va discutir això. I això era discutible, no? Aquests nois també eren víctimes. En tot conflicte, el victimari també és víctima, en part. I això..., aviam, des d'una perspectiva humanista, crec que s'ha de tenir en compte.

Una de les coses negatives que van trobar ja aquests estudis, no només nosaltres, que anem una mica més enllà –perdoneu que ho digui, ja ho veureu–, va ser que no hi havia una bona adjectivació del terrorisme, perquè en alguns mitjans deien... (*Veus de fons.*) Adjectivació de la paraula «terrorisme», sí? Deien «terrorisme islàmic», «terrorisme islamista», no? Nosaltres vam tenir fa uns anys una discussió sobre *islàmic* o *islamista*. Diu: «¡Anda ya!» Sí, perdoneu, no? O sigui, tu creus que algú ara aquí distingirà «islàmic» d'«islamista»? Diu: «–Jo és que per “islamista” entenc això. –Això és el que entens tu, però pregunta-l'hi a la gent del car-

rer, no?» Això no *ha lugar*, no? I sabem, i veiem..., bé, veiem, si volem ho discutim, això, no?, però no és una mala idea. Oi que no dèiem «terrorisme catòlic» quan ho feia l'IRA ni quan ho feia ETA, i d'ETA també podien dir que eren catòlics? Bé, l'IRA ho deia més, no? No ho deien. Perquè sabem que per la gent que està ben formada políticament això no significa re. Però hi ha molta gent que no està ben formada políticament, i això religiositza la violència, una mica com el que deies tu, però enfocat d'una altra manera.

Vull dir, no és que no estigui... No diré exactament el que deies tu, però... Pot haver-hi algun lligam, pot haver-hi, però pot haver-hi molts lligams. Però el que està clar és que no convé, o sigui, no convé..., dir «terrorisme islàmic», contaminar l'islam d'aquestes pràctiques, sobretot per a la gent que no és musulmana, perquè els que són musulmans ja coneixen l'univers musulmà i saben que és molt divers. La gent pot pensar moltes coses diferents, no? I els que ho diguin no vol dir això, com si a nosaltres ens diguessin «aquests espanyols terroristes», no? Sabem que n'hi ha uns que potser ho són, però molts no ho són. És com amb la delinqüència, això passa igual que amb la delinqüència, no? Si dius que el delinqüent és marroquí i tu no coneixes marroquins i et penses que tots ho són. Fas una cosa que en podríem dir com inducció matemàtica, no? Si és un, si són dos, si són tres, ho són tots, d'acord? Però això, quan tu coneixes la societat, no ho fas. D'acord.

Això està mal fet, no? Està mal fet dir «terrorisme islàmic» per això, perquè projectes sobre el conjunt de l'islam..., aquesta taca tan gran, no? Estic temptat de fer-ho i ho faré –m'agrada caure a les temptacions– d'explicar-vos un cas molt interessant, de fa molts anys, que s'ha repetit contínuament similar, que era sobre delinqüència i caracterització dels delinqüents.

Doncs va haver-hi un dia una informació que sortia que deia com es robava a les autopistes. Us en recordeu, que hi ha la banda dels *peruanos*? Llavors sortia: «método peruano», «método magrebí» i «método telonero». Clar, si tu dius «*método magrebí*» contamines l'ètnia de delinqüència. D'això se'n diu «etnificació de la delinqüència». Això va ser a l'*Avui*.

Després, uns anys després, *El Periódico* va fer el mateix posant: «Los rumanos del metro», «los moritos del aerobús», «las bosnias de no sé qué...» Sí, bé..., sí, és un exemple perquè veieu d'on és la base de la crítica, d'aquesta etnificació.

Bé. La qüestió és que la crítica es queda aquí en l'estudi, i fins i tot en les recomanacions aquestes diuen: «No diguis “terrorisme musulmà”, digues “terrorisme gihadista”». Acabáramos. És a dir, clar, per la gent que ho entén bé no és problema, no? Gent que diu: «Hi ha uns nois o unes noies, qui sigui, que atempten en nom de...» És el seu problema! És el seu problema això que atemptin en nom de... Almenys la BBC, quan informa diu «l'autoanomenat Estat Islàmic». Però aquí no ho fem mai, això. Sí? I el millor seria ni dir «Estat Islàmic», perquè encara que diguis «autoanomenat» a algú el que li queda és que és «Estat Islàmic». No n'hi ha prou, dient «autoanomenat»; ja és alguna cosa, però no n'hi ha prou.

I quan dius «gihadista» en què pensarà la gent? En els catòlics, en els protestants, en l'Església Evangelista del Séptimo Día? No! No! Pensarà en els musulmans. Llavors, la gent, que no té la bona formació política, fa una connexió immediata, per molt que li diguis «gihadista».

I ara diré una cosa que segurament tampoc us agradarà i és: no només no s'ha d'adjectivar malament «terrorisme»; no s'hauria de dir «terrorisme». Perquè encara que nosaltres... (*Veus de fons.*) Sí, ja us he dit que no us agradaria, no feu mala cara... (*Veus de fons.*) No, perdó, és una broma així... Encara que nosaltres entenguem –que potser ho entenem de manera diferent, eh?– què es aquest fenomen, què és aquesta violència, no?, quan un diu «terrorisme», per una part important de la població, molt important de la població, això equival a dir: «No hi ha cap motiu, no hi ha cap causa, és una violència gratuïta i la solució està en la seva eliminació.» Aquesta és la connotació que porta avui dia, per a una part important de la població, aquest ter-

me. És a dir, no discutim políticament, no busquem una raó –que podem discutir, sobre les raons, no?–; demonitzem l'individu o el grup que ha fet aquell assassinat polític –per mi, polític, no? I això torna a ser una mala anàlisi i empènyer en una direcció errònia.

No seria problema si tots entenguéssim que «terrorisme» vol dir... Per exemple, a casa meva, la definició que jo trobo acceptable però no uso és: «un atemptat indiscriminat contra la població civil». És a dir que els atemptats de les Rambles coincidirien amb aquesta definició, no? Però com que la paraula està tan connotada, tan carregada negativament, tan distorsionada, no ens ajuda a entendre-ho. Però, bé, ja sé que això és més discutible. Tot és discutible, no? Però veieu, diguem-ne, que la meva preocupació està sent, tal com nosaltres expliquem el conflicte, quina repercussió té sobre el model mental que es fa la gent d'això per llavors prendre mesures en com actuem per evitar que això ocorri, no?

Bé, ja acabo. Aquest conjunt de coses crec que van trobar una cristallització en els dos manifestos que vam tenir el 26 d'agost, arran de la manifestació de rebuig dels atemptats. Va haver-hi el manifest de «No tinc por» i l'altre manifest, que es deia: «Les vostres guerres, les nostres morts». El manifest del «No tinc por», encara que... Bé, tots dos lamentaven els atemptats, els condemnaven, manifestaven solidaritat amb les víctimes... Condemnaven la islamofòbia, el racisme i la xenofòbia, que podia seguir, com va seguir als atemptats, hi va haver atemptats a les mesquites... Clar, és que hi havia hagut gent que va dir: «El que s'ha de fer és vigilar les mesquites.» Clar, si dius: «El que s'ha de fer és vigilar les mesquites», estàs dient que això és els musulmans, no? Això és com... –perdoneu que me'n vagi enrere–, ja fa bastants anys *La Vanguardia* es va despertar un bon matí dient: «Catalunya, focus del gihadisme a la Mediterrània». I, a més a més, estava il·lustrat a les pàgines interiors amb una foto que deia: «Salt, alta tensió.» I el que es veia eren noies amb hijab d'esquena remenant draps al mercat. Això és com il·lustrava l'alta tensió del focus del gihadisme a la Mediterrània, no?

Això mateix torna a sortir en un article a *La Vanguardia* quatre dies després, que... –perquè m'he deixat els papers, els que havia anotat, no ho he portat, però que ho trobareu en un dels estudis aquests–, que és el mateix relat tipus policial, dient: «Ja sabíem que Catalunya era tal, tal i tal...» Bé, en fi, *lo mismo*. Que, curiosament –curiosament–, el Wikileaks –el Wikileaks– es va reflectir en portada d'*El País* dient que *el embajador en España* havia enviat un cable al Departament d'Estat, que deia: «Ah, Catalunya és el focus del gihadisme.» O sigui, el «tio» havia agafat la cosa de *La Vanguardia*, que va enviar allà, que va tornar a sortir amb el Wikileaks... O sigui, *estamos* en aquesta idea... Jo no dic que no hagin detingut gent i que potser alguns estaven preparant atemptats, però enfocar això d'aquesta manera... Bé, si ho enfoques d'aquesta manera, jo que visc al costat d'un oratori penso: «Tot Déu que viu a prop d'un oratori es pensarà “a veure quin dia volem tots pels aires”.» Sí? Bé...

Pocs dies després d'això –curiositat, diguem-ne, és per il·lustrar-vos, no?–, estava comprant verdura i hi havia dues senyores parlant una amb l'altra, i arriba una noia amb vel que deixa unes bosses a terra i comença a triar fruita i una li diu a l'altra: «Vigila, vigila!» I aquella es gira..., aquella es gira i veu que la noia era una noia, diguem-ne, vestida com tu, no? I la bona noia li diu a l'altra: «Hombre, por favor!» O sigui, la *tia* va reaccionar bé, no?, però l'altra ja estava espantada pensant: «A veure si deixa aquesta bossa aquí i ves a saber què farà, no? ¡Dios mío!» Bé, aviam, això no passa amb tothom, però passa amb una part important de la població.

Bé, torno als manifestos. Llavors, el manifest del «No tinc por», a part que és un manifest digne del *framing* de Lakoff, que tots sabeu de què va, no?, allò del *framing*? (*Veus de fons.*) Sí. Dic: «No tinc por.» Vol dir que en tens, si? «No pensis en un elefant.» Vol dir que hi és. «No diguis terrorisme islàmic.» Vol dir que estàs dient-ho, no? Sí? Estàs pillat. Estem pillats, no és fàcil. Estem pillats, perquè ells s'ho reclamen, sí? (*Veus de fons.*) Llavors, només negar-ho ja el fas evident. Per tant,

hauries de fer una cosa: evitar aquests termes i portar-ho cap a un altre lloc, totalment reconduir-ho. Bé.

El «No tinc por», si us el rellegiu, veureu que és l'extrema polarització entre un «ells» demencial, un «ells» que només vol la violència, només ens vol dividir, només ens vol matar, vol enfonsar el nostre model de societat... Quin model de societat? O sigui, sí, en algunes coses funciona bé, però en altres no funciona gaire bé, aquesta societat, però..., per favor! O sigui, és una cosa que dius: «Això és el cel i ells són els dimonis.» És tot així. (*Veus de fons.*) Tot, tot no, però que la immensa part d'això..., d'aquell manifest, a part del «No tinc por», és així.

Jo puc entendre perfectament que era el manifest possible institucionalment, per a un moment determinat, entre les forces polítiques grans, l'ajuntament, la Generalitat, el que fos, no? Però jo n'he de prescindir, d'això. I allò, si fos el text possible, és el seu problema. El producte és el que arriba a la gent, i això és el que deia, si?: «Ells ens volen dividir...» Era un continu judici d'intencions, una cosa que a més a més tu no saps. Diu: «El que volen és que s'estigmatitzi la població musulmana.» Dic: «Home!, potser sí, vols dir que...? En tot cas, deuen voler que els musulmans visquin millor, que és el que diuen ells.» Llavors, els estem adjudicant una quantitat de males intencions de manera gratuïta.

Bé. O sigui, si es crea aquesta por, ells són terribles, el dimoni, que pràcticament és una legitimació de la seva eliminació, o no abordar-ho políticament. I l'altre manifest, que és un manifest més minoritari, és cert, però, per mi, més encertat, perquè ve a dir: «Clar que aquests nois tenen uns processos de radicalització específics, però aquests processos de radicalització no es donarien si no hi hagués un substrat de les guerres històriques que hem passat, que són llegides per una part de gent com un atac, no només al món àrab sinó al món musulmà, i ells es fan partícips d'això.» Això es combina amb una situació fàctica de discriminació que viuen molts d'ells.

Fa vint anys, més de vint, el 91, ja vaig fer un reportatge, que està *por ahí*, amb la sèrie *Planeta Sud*, sobre racisme. Vam anar a entrevistar uns joves de Martorell que feia vint anys..., havien nascut aquí, que vivien aquí, i deien: «Sí, jo parlava català...» Un «tio» que havia nascut aquí. Diu: «Tot va molt bé, fins que vaig a la feina i em pregunten: “I com te dius?” “Mohammed.” I llavors s'ha acabat tot.» Sí? Ja no hi ha feina. No dic que passi a tot arreu, i potser passa menys ara, però això ha passat contínuament, o ha passat contínuament... –no em digueu que no. On són les mesquites? A les zones industrials. Com no ha de ser una ofensa, això? Bé, no dic que això justifiqui re, però dic «la situació de la guerra global», si? Havien fet guerres i es pensaven que les guerres quedarien allà, a l'Índia, a l'Àfrica... Ja no és així! La situació de guerra global, la situació de discriminació aquí, sumada a uns processos de radicalització, uns processos de convenciment, pel que sigui, no?, una sèrie de factors individuals, són una bona explicació, jo ho crec, d'aquest conflicte, i diuen cap on han d'anar les solucions, no? I això ho té més bé..., jo crec que era millor el manifest de «Les vostres guerres, les nostres morts» que no pas el «No tinc por».

Bé, això són en general els dos discursos, que no són químicament purs; són barrejats i tenen uns elements i uns altres... Però això és amb el que ens enfrontem i això és el que hem de mirar de guarir i canviar el paradigma discursiu i mediàtic en com nosaltres contribuïm a resoldre aquests conflictes, més que no pas informar puntualment de qualsevol cosa sense visió de conjunt.

Ja està.

El president

Molt bé, gràcies. I, en el torn dels diferents grups, té el primer lloc el Grup de Ciutadans. Senyor Matías Alonso?

Matías Alonso Ruiz

Moltes gràcies, president. Primer de tot, agrair als dos compareixents la seva participació, avui, en aquesta comissió. Estic totalment d'acord amb l'exposició de

la senyora Marta Soler respecte a la, diguem-ne, nul·la vinculació de l'aspecte religiós o purament religiós amb el que és aquest extremisme violent que s'està patint en molts indrets del món i que vam patir, malauradament, ara fa poc més d'un any.

Estem totalment d'acord que les actituds o les actuacions preventives són essencials, és la millor via per aconseguir una societat que quedi alliberada de l'estigma de la violència, sigui del tipus que sigui. Efectivament, el model que proposa, aquest model dialògic de prevenció i de resolució de conflictes en l'àmbit de l'educació i aquest programa de formació per a docents és molt important, com ho és també, doncs, l'educació en valors democràtics que no només ha d'estar a càrrec de l'escola, sinó també del conjunt de la societat.

Jo el que voldria saber –i és una pregunta que li vull adreçar– és quin abast real té, a hores d'ara, en aquests moments, doncs, aquesta formació a formadors, la implantació d'aquest model dialògic en les escoles públiques catalanes, si estem o no molt lluny d'assolir, doncs, uns nivells adequats perquè aquest clima de no-violència neixi també des de l'àmbit educatiu.

Respecte a l'exposició que ha fet el senyor Giró, estem totalment d'acord que hi ha hagut una hiperutilització de les imatges en el seguiment informatiu dels atemptats. Vostè és periodista. Jo crec que, a hores d'ara, potser, en l'àmbit del periodisme hi ha una tendència, també, a afermar el producte que s'està venent al públic i aquesta, potser, és una via fàcil d'aconseguir un producte sòlid i un producte que entri amb més facilitat. Aquestes estratègies de venda, doncs, poden tenir aquest problema.

És veritat que les imatges revictimitzen i, a més a més, s'ha de tenir present –potser, el més greu–, que contribueixen també, greument, a aconseguir un objectiu clau pel que fa a aquesta acció, pel que fa a l'atemptat, que és, doncs, atemorir la població i mostrar a tothom quines són les conseqüències de la seva acció.

Ha dit que els mitjans, efectivament, feien, en certa forma, una tasca policial; potser, també..., sí, potser també va ser que la direcció de la policia, doncs, també va fer un ús de la informació, fins i tot, al detall, aparentment al detall, de vegades informacions contradictòries, de vegades informacions no del tot prou contrastades, però que les volien donar, ho semblava, al minut i aquest excés d'informació també donava lloc que es donés per bo, entenc jo, per part dels mateixos periodistes, que no tenien per què posar en dubte el resultat o l'aparent resultat d'una investigació policial, no? Fins i tot, vam veure coses, doncs, totalment anacròniques com identificar una víctima com un botxí, en un moment determinat, després d'un tiroteig a un cotxe que s'havia saltat un control, no?

Miri, respecte a la definició de «terrorisme» o la bona adjectivació..., bé, podríem estar més o menys d'acord amb la definició de «terrorisme», però el que és veritat –jo crec que és una veritat incontestable– és que estem, precisament... –i aquesta comissió s'ha creat per això–, estem davant d'un atemptat terrorista o de dos atemptats terroristes i les seves conseqüències.

I, respecte a la referència que ha fet a les guerres històriques..., bé, sí que tenim un món on la violència té un camp d'actuació prou gran, però, realment, hem de recordar-ho, la immensa majoria de les víctimes d'aquest terrorisme o d'aquesta violència que ve derivada de la radicalització de persones que fan servir l'excusa d'un suposat mandat de l'Alcorà respecte a una actitud concreta, la immensa majoria de les víctimes són, precisament, gent que viu i que professa..., en països, viu en països que professen i ells mateixos professen aquesta confessió. Per tant, jo tindria una mica de cura amb això, perquè és veritat que hi ha molta violència, és veritat que hi han guerres, però la major part, i ho repeteixo, de les víctimes segueixen estant, doncs, a la Síria amb guerra civil o a l'Iraq o a l'Afganistan, on hi han unes situacions que venen derivades, amb més o menys intervenció exterior, això podria ser motiu d'una discussió molt extensa, però, en tot cas, sí que hi són activament implicades, doncs, les persones que allà viuen, no? I res més.

Gràcies.

El president

Molt bé. Moltes gràcies. Ara, té el torn la senyora Aurora Madaula, del Grup Junts per Catalunya.

Aurora Madaula i Giménez

Gràcies, president. Treballadors del Parlament, diputats, bona tarda. Bona tarda, convidats. En primer lloc, des del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya, ens agradaria donar-vos les gràcies per ser aquí, per haver acceptat participar d'aquesta comissió d'investigació que té com a objectiu intentar arribar a algunes conclusions i intentar solucionar, sobretot, en matèria de prevenció, perquè més enllà no podem anar, perquè els efectes dels atacs van ser visibles i són palesos i encara les víctimes... M'ha agradat aquesta idea de revictimització, perquè els que estem en contacte amb els familiars de les víctimes ens ho recorden cada dia, no? I ara mateix rebia missatges del pare d'una de les víctimes, que em recordava que estava seguint pels mitjans que tenim a disposició aquesta comissió i és important, perquè ells ho pateixen cada dia, i això està molt relacionat amb aquesta violència.

M'ha resultat molt interessant la intervenció de la senyora Soler, pel que fa a les iniciatives que ja s'estan portant a terme a Catalunya i que es treballa, sobretot, en escoles d'alta complexitat. Crec que està molt bé, i em sembla molt bona idea aquesta idea de la inclusió centrada en crear societats no violentes, més que no pas el que dèiem abans d'incloure's en la societat, que hauríem de parlar en quina societat, perquè, precisament, els que van cometre aquests atacs estaven ben inserits o inclosos en la societat, formaven part de la nostra societat, i, per tant, m'ha semblat molt bona aquesta reflexió, crec que albira un camí millor, que tenim alguna esperança per poder fer efectives aquestes noves eines.

Els que hem treballat i treballem amb estudiants, hem sigut professors i treballem en centres, veiem que la violència forma part de les seves vides molt més ara que abans, que quan nosaltres anàvem als instituts o a les escoles. De fet, aquí, davant del Parlament, tenim un centre on jo he treballat i hi ha alumnes que queden després de l'escola per anar a barallar-se. Per tant, la violència és una manera de resoldre, per ells, aquests conflictes, i em sembla que és molt bona idea que aquests projectes se centrin en crear societats no violentes i en intentar treure aquests discursos de la... Em sembla que hi ha una paraula que utilitzen en els seus articles, que és la *glamurització* de la violència, que em resulta molt interessant com a definició perquè és així, perquè sembla que és així en els joves i, fins i tot, adolescents o adults.

Per això, m'agradaria que incidís..., si ens poguéss fer uns cinc cèntims més, incidir en aquest aspecte de les contranarratives, que sembla que hi ha algunes pàgines web relacionades amb el món de l'islam que ja utilitzen aquesta eina, aquesta contranarrativa per frenar aquesta violència o per deslegitimar la violència com que no té res a veure amb l'*Alcorà* o amb l'islam. Però m'agradaria que ens expliqués una mica com treballem aquestes contranarratives, bé, per desenvolupar unes eines de prevenció, ja sigui a nivell d'ensenyament, que és en què s'ha centrat ara, o en altres nivells de la societat.

I, pel que fa a l'àmbit del periodisme i les imatges que molt bé ens ha explicat el senyor Giró, crec que ens ha quedat molt clar que tots en som ben conscients, però sembla que el periodisme o el fotoperiodisme o, fins i tot, l'aspecte que tots portem un mòbil a la mà, ens fa oblidar que hi ha aquesta responsabilitat de què estarem aportant, publicant aquesta foto, penjant aquest tuit o aquest vídeo que tots, desgraciadament, vam rebre per WhatsApp aquell mateix dia.

Per això, és veritat que fa molts anys que parlàvem d'aquesta adjectivació de la notícia: què aporta que, un violador, sapiguem quin origen té? Què aporta? Res més que sigui per estigmatitzar tot un seguit de persones, no?, un col·lectiu; no aporta res. Però sí que és veritat que, en aquest cas, es va fer ús i abús de l'origen, sobretot

de l'origen religiós, no pas de l'origen, perquè, al final, eren catalans, però sí que es va fer ús i abús.

I, aleshores, la meua pregunta seria: es pot fer alguna cosa, a banda de..., podem analitzar... –sé que ho han fet, però–, podem treure alguna conclusió de què és el que va fallar per millorar la comunicació? Què és el que va fallar, a grans trets, per poder millorar aquesta comunicació..., jo crec que, com diuen vostès en el seu màster, per poder formar i per... –no només els periodistes i fotoperiodistes, sinó a tothom–, per poder formar d'una manera responsable i compromesa amb els valors solidaris i que evitin, sobretot, la tendència xenòfoba de la societat o la incitació a l'odi en aquestes fotografies?

Creu, per exemple, que es podria o s'hauria de crear o, d'aquesta comissió, podria sortir un codi ètic o un sistema de sancions, no ho sé... Quina seria la millor resposta per evitar que tornin a passar exemples tan dramàtics com la fotografia del nen en portada, que, després, em comentava i em recordava el Javier ara mateix, no?, el premi, és a dir, els familiars del nen mort no només van veure'l en portada, sinó que, mesos després, es dona un premi en aquesta fotografia. Com podem fer com a societat..., què hem de crear per intentar evitar això, un altre cop, aquests errors... –crec jo que són errors.

Però, de tota manera, moltes gràcies.

El president

Molt bé. Moltes gràcies. Ara, el Grup d'Esquerra Republicana, el Grup Republicà. Es parteixen el torn la senyora Fornells i la senyora Driouech.

Najat Driouech Ben Moussa

Bé, moltes gràcies, president. Bona tarda. Gràcies als dos ponents, al Xavier Giró, que qui li farà les preguntes serà la meua companya, la Montse Fornells, i gràcies, Marta Soler, per la seva intervenció i per l'aclariment, no?, de tants dubtes que ja portàvem a sobre.

Bé. Tal com ha explicat el senyor Xavier Giró, jo soc també sospitosa constantment de ser possible terrorista i, quan van passar els atemptats, encara es va reafirmar més aquesta posició de la societat, cada vegada que ens veia passejar o ens veia caminar en un centre comercial amb una bossa, tal com has dit, això és evident. Però és que pitjor ho van passar els joves, els joves, en general, els joves nascuts a Catalunya de pares del Marroc, d'Algèria o de qualsevol altre indret musulmà. Joves que ens explicaven o almenys, en el meu cas, m'explicaven que, quan pujaven al metro i seien, els quatre seients restants es quedaven buits. Clar, quin impacte, no?, un jove de quinze, catorze anys, que puja al metro, seu, i el seu voltant es buida. Jo crec que aquest és un dels elements importants que no hem parat encara a pensar, no?, el «post», què passa amb la resta, quins efectes tenen sobre la resta. Però, bé, això simplement era una petita introducció que em va venir al cap mentre explicàveu, diguem-ne, la vostra exposició.

Realment, és molt interessant, des d'una vessant acadèmica, tota aquesta importància que té intervenir directament des d'una vessant educativa a les escoles, a les famílies i als alumnes en especial, ja començant des de..., diguem-ne, violència zero a partir dels tres anys, no?

Però també heu parlat, diguem-ne, de la taula..., bé, interreligiosa, o m'ho ha semblat entendre. I aquí jo voldria fer una pregunta: quin paper jugarien a nivell, diguem-ne, de..., si hem de donar aquesta educació o aquesta formació als pares, als docents i als alumnes, quina formació hauríem de donar als líders religiosos que actuen directament en aquests joves els caps de setmana o en el temps que tenen lliure, no? Sempre parlant des de la vostra vessant acadèmica, no?

I, per un altre costat, la següent pregunta. Vosaltres heu parlat i heu explicat molt bé –i alguns casos jo els conec personalment– de les diferents proves pilot que es fan en diferents escoles; però, clar, són casos aïllats. Aquests, diguem-ne, plans pilot

serien aplicables a totes les nostres escoles catalanes, independentment de la seva característica, tant si té un alt índex d'alumnat de procedència diversa com si és una escola, per exemple, de Sarrià, que té zero presència d'alumnes musulmans? Aquesta seria també la segona pregunta.

I, per últim, heu parlat de la diversitat. Malauradament, ens agradi o no, la diversitat, en funció de qui la utilitzi, és en positiu, és en negatiu, és atractiva, és exòtica... Això va variant, no?, la diversitat. Jo recordo que fa molts anys llegia un article d'una companya meua de carrera, Najat El Hachmi, que deia: «la pornografia ètnica». Jo em vaig enfadar amb ella. A dia d'avui, us puc assegurar que no estic enfadada amb ella. Per què? Perquè li dono la raó de la utilització tan perversa que es fa de tota la diversitat que tenim aquí al nostre país.

I per això li volia preguntar: com podríem treballar la diversitat potenciant la diversitat com un element positiu i ric a la nostra societat? Com ho podríem treballar des de les nostres escoles perquè la societat ho vegi com, diguem-ne, la diversitat, una cosa positiva? No és invasiva, la diversitat. Hem de conèixer, hem d'aprendre a conèixer; però com treballaríem perquè els nostres alumnes, que no deixaran de ser el futur –és el nostre present, però també és el nostre futur–, puguin, diguem-ne créixer sense estigmatitzar aquesta diversitat i entendre la riquesa d'aquesta diversitat cultural del nostre país?

Gràcies.

Montserrat Fornells i Solé

Hola, bones; bona tarda. Primer de tot, agrair-los, als dos compareixents, les seves explicacions. La companya Najat ja ha fet les preguntes pertinents a la senyora Marta Soler, i a mi em correspon fer les preguntes, o la pregunta, al senyor Giró.

Dir que des del nostre grup estem bastant d'acord amb algunes de les reflexions o aportacions que ha fet vostè. És evident que no tots els mitjans de comunicació han tractat els atemptats de la mateixa manera, i alguns han estat més sensibles a l'hora de tractar amb certes imatges. És ben cert també que, segons quines imatges i quina manera de tractar aquestes situacions, suposa una revictimització per part de les víctimes, ja que pateixen doblement l'atac terrorista: el moment en què el pateixen i després reviu-ho veient les imatges o escoltant les notícies. També és cert que no es respecta, com vostè ha dit, la protecció dels menors o la protecció de les víctimes i familiars, amb segons quines maneres de tractar les notícies referents als atemptats. També és cert que, amb les xarxes socials i amb la immediatesa que suposen les xarxes socials i els whatsapps, aquestes imatges arriben i és molt difícil de tallar aquesta sobreexplotació o sobreexposició gràfica que hi va haver sobre els atemptats.

La nostra pregunta és: què podem fer?, com es pot fer?, com es pot solucionar? Hi ha uns codis deontològics, que vostè n'ha parlat, que haurien d'evitar que segons quines imatges o segons quins comentaris no sortissin en els mitjans; haurien de servir com una mena de filtres, aquests codis deontològics. Però això no passa a dia d'avui. Per tant, com podríem reconduir la comunitat periodística perquè això no passi? Vostè ha parlat de formació. Amb formació n'hi hauria suficient? Què caldria fer?

I dir, per acabar, que la gestió comunicativa pel que fa als Mossos d'Esquadra a l'hora d'informar dels atemptats, liderats per la Patrícia Plaja, va ser impecable, la manera com es va transmetre tota la informació referent als atemptats: amb diferents llengües, molt respectuós... Per tant, sí que hi ha, en aquest sentit, un model d'èxit de com es va comunicar, i que es va fer correctament, el tema de la gestió dels atemptats.

Res més. De nou, agrair-vos la vostra presència i les vostres reflexions a la comissió.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara seria el torn del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, el senyor Carles Castillo...

Carles Castillo Rosique

Bona tarda a tothom. Bé, en primer lloc, agrair-los la seva assistència i les explicacions; també les afirmacions incòmodes, i potser sobretot les afirmacions incòmodes, que jo crec que ens han de fer reflexionar a tots plegats. Jo només algunes petites qüestions.

Referent a la intervenció de la Marta Soler, hi estic d'acord en general. Jo crec que la manera d'actuar sobre la societat és eminentment sobre l'educació; també sobre la cultura, a través de la cultura, però sobretot a través de l'educació. I en aquesta qüestió vostè, si no ho he entès malament, analitza també la idoneïtat de les reaccions i de la prevenció institucional que es produeix. M'agradaria saber la seva opinió sobre el Proderai, perquè ja porto sentides bastantes crítiques, sobretot de la comunitat musulmana, que se sent, doncs, com criminalitzada per aquest dispositiu de detecció, i segurament és perquè cau en vincular..., una de les coses que vostè ha dit, no?: que s'ha de desvincular extremisme violent i islam; i segurament sense voler cau en això. M'agradaria saber com es podria millorar, sota el seu punt de vista.

També ha parlat d'indicadors de prevenció de la violència. M'agradaria que ens ho expliqués una miqueta més, que abordés o que profunditzés una miqueta en aquesta qüestió.

I, respecte a la intervenció del senyor Xavier Giró, molt interessant, sobretot les veritats incòmodes, però crec que hi ha algunes qüestions..., són molt teòriques i, clar, és diferent quan estàs, a la pràctica, gestionant doncs, un operatiu policial o gestionant políticament una qüestió concreta, no? I estic molt d'acord amb el que ha dit de la revictimització de les víctimes, de la falta de protecció dels menors i de la presumpció d'innocència; però també em pregunto, sota el seu punt de vista teòric del periodisme, etcètera, com es conjuga aquesta protecció de la presumpció d'innocència amb la necessitat d'actuar immediatament, no?, de... En fi, hi ha una sèrie de persones que han comès un atemptat terrorista, aquestes persones estan encara al carrer, poden cometre més violència, més atemptats terroristes, i s'ha de reaccionar, no? I entenc que des de l'Administració, doncs, en fi, que la manera de reaccionar i de demanar la col·laboració ciutadana sigui posant les imatges. Jo no sé si a nivell periodístic hi ha alguna excepció a fer o es pot fer d'una altra manera millor. Hi insisteixo, jo crec que una cosa és la teoria i una altra cosa és la pràctica, no?

I res més. Moltíssimes gràcies per la seva intervenció i per les seves idees.

El president

Moltes gràcies. Seria el torn del Grup Parlamentari de Catalunya en Comú Podem, la senyora Elisenda Alamany...

Elisenda Alamany Gutiérrez

Hola, bona tarda. Moltes gràcies per les aportacions, i l'agraïment per part del meu grup parlamentari, Catalunya en Comú Podem. Jo seré molt breu, perquè només... –ja que sou aquí, tampoc no us volem entretenir gaire–, pel que fa a preguntes, començant per una constatació que jo crec que hauríem d'assumir tots, que és que Catalunya –com Espanya, segurament– té un problema amb la gestió de la diversitat lingüística i cultural. Vull dir, quan parlem d'«ells» i «nosaltres», no som conscients que a Catalunya existeixen més de tres-centes llengües i, per tant, multitud de cultures. I curiosament al Parlament, doncs, hem trigat bastant a tenir una diputada amb vel; una realitat que existia fa molt de temps. I, per tant, segurament tenim un problema amb la gestió de la diversitat lingüística i cultural i qui arriba a visibilitzar-se, no?, i la dificultat de visibilitzar certs col·lectius que formen part de la nostra societat.

En Xavier Giró parlava molt de què es diu, no?, has comentat molt com es tracten les notícies; potser podem parlar de *qui* les diu. Jo conec per primera vegada la Míriam Hatibi quan apareix als mitjans de comunicació a parlar d'un tema; però després, quan es deixa de parlar d'aquell tema, desapareixen les dones amb vel de les tertúlies. Llavors, clar, associem moltes vegades parlar d'un determinat tema amb una determinada gent, i això fa que també molta gent, doncs, posi un discurs sobre, no?, l'etnificació de certs temes. Ens agradaria veure referents diferents de la televisió. No perquè hi hagin de ser; és que hi són, a la societat, i, per tant, també haurien d'aparèixer als mitjans de comunicació.

El codi deontològic que es va aprovar darrerament és del 2016; jo pensava que era més antic, però déu-n'hi-do, està força actualitzat, no? (*veus de fons*), es va renovar. Jo no sé si cada país té un codi deontològic o cada comunitat autònoma en té un, i que respon a allò que ha passat a la societat i, per tant, que s'hauria d'actualitzar segons allò que passa a la societat. Entenc que també una cosa és el codi i l'altra són les pràctiques; que això és completament diferent, no? Però sí que no sé si dins existeix aquest debat, no?, si el codi deontològic i les pràctiques van lligades o no, i si realment, doncs, es tenen en compte els fets que passen a la societat per corregir aquest tipus de pràctiques que es comentaven.

Pel que fa a l'exposició de la Marta Soler, les polítiques que parlava, no?, en les escoles, una pregunta que va dirigida bàsicament al tema de la conformació de la identitat; que he llegit alguna cosa sobre la importància que té la conformació de la identitat, sobretot en la franja adolescent. Si realment nosaltres, en algun moment del final de la comissió, arribem a la conclusió que el que volem és apostar per unes polítiques decidides en una franja d'edat, si realment hi ha una franja que és especialment vulnerable on es conforma la identitat i hi ha certs col·lectius que estan en uns llimbs on és vital aplicar certes polítiques que acabin bandejant, no?, doncs, aquestes problemàtiques o que potser heu detectat en els estudis que heu anat fent. Una mica, per determinar, doncs, on podem posar realment les prioritats polítiques i on podem destinar millor els recursos.

Ja està; gràcies.

El president

Molt bé, moltes gràcies. És el torn del Subgrup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent. Senyora Natàlia Sánchez...

Natàlia Sánchez Dipp

Bé, bona tarda. També m'afegeixo a l'agraïment per les vostres intervencions i pel vostre temps. Insistiré en algunes preguntes i intentaré ser breu també, per tenir més temps perquè vosaltres pugueu parlar.

Insistiré en una qüestió que ja s'ha plantejat a la directora del CREA, la Marta Soler, sobre el model que ens ha plantejat, que l'entendem com un model que, pel que ens explica, doncs, és un model interessant, que té bons resultats: com es pot compatibilitzar això amb protocols com el Proderai, que actuen directament sobre les escoles? I ens agradaria conèixer també la seva opinió sobre, concretament, el Proderai. Nosaltres en tenim una, que és crítica, però ens agradaria conèixer quina és la seva opinió i com poden coexistir, i si considerem que la tendència hauria de ser aplicar models més com el que ens ha explicat, i no pas models de criminalització, com poden arribar a ser els Proderai.

Segon, i vinculat també amb la gestió comunicativa, ara a en Xavier Giró. I intentaré..., faig una interpellació que..., s'ha dit, no?: «La gestió comunicativa dels Mossos va ser impecable.» Bé, nosaltres considerem que això cal posar-ho en dubte des d'una perspectiva en què..., i també per la nostra experiència, per d'allà on venim: venim dels moviments socials, venim de conèixer en primera pell que el relat oficial de la policia, sigui quina sigui, no acostuma a afavorir aquells col·lectius minoritaris i discriminats, no acostuma a ser-ho. I, per tant, des d'aquesta experiència,

posem molt en dubte aquest relat que s'ha fet com la comunicació impecable. Però què és cert que la comunicació amb Mossos d'Esquadra va tenir una capacitat molt assertiva de comunicar-se directament amb el gran públic d'una forma molt immediata i de ser l'interlocutor. Però precisament –i aquí agafo, si ho entès bé, algunes de les paraules que deia en Xavier Giró– després tot el que es deia s'agafava com a veritat, no hi havia espai per al contrast; per tant, no hi ha espai per a la crítica i, per tant, no hi ha espai per a la interpretació i per entendre, des de la perspectiva repassada i no des de la perspectiva emocional, què està passant. Si no entenem què està passant, segurament no podrem arribar a un dels objectius compartits, que entenc que és que no es torni a repetir, no? Per tant, els discursos oficials de la policia –i ho sabem també des d'altres perspectives, no només des dels moviments socials–, també..., si interpretem, jo què sé?, els fets de l'1 d'octubre, podríem afirmar que des de la nostra experiència la interpretació directa de la Policia Nacional i de la Guàrdia Civil no té res a veure amb la realitat. Per tant, aquesta idea i preguntar-li, no?, com interpreta això, que el periodisme no faci d'interpretar també i no faci una tasca crítica cap a la informació oficial.

I això també lligat a una qüestió que ja hem dit moltes vegades i m'heu sentit moltes vegades dir en aquesta comissió i li heu sentit a dir moltes vegades a la CUP, que és complicada de gestionar i de parlar i de debatre, però que nosaltres continuem tenint-hi interès, malgrat que hi hagi algunes compareixences i algunes peticions de documentació que la resta de grups parlamentaris no heu volgut donar-hi suport i que, per tant, a dia d'avui no podem parlar sobre quins són els protocols de les forces de seguretat amb relació als presumptes autors dels crims. I, per tant, no podem investigar que un presumpte delinqüent..., i si les actuacions que es fan són prou correctes o no, quan a més a més acaben –o han acabat, en aquests casos– amb la seva mort. Oi que m'explico?

Per tant, m'agradaria també conèixer, des d'una perspectiva també de com pot afectar això les comunitats, i les comunitats educatives i les comunitats, també, especialment..., els joves, i com es tracta des dels mitjans de comunicació la idea del terrorista abatut. Del terrorista abatut, justament, no?, és a dir, intentem reflexionar des d'aquesta perspectiva. Nosaltres hi insistim: ens hagués agradat, en aquesta comissió..., i ho tornarem a intentar, que puguem debatre sobre aquest tipus de protocols i com des de la comunicació, des de Mossos, des de tot allò que és institucional i públic, s'accepta que hi hagi..., hi ha una acceptació majoritària que hi hagi una mort extrajudicial, malgrat que després es pugui comprovar la seva culpabilitat, eh?, però que pugui passar per un procés judicial, per tot..., bé, com hauria de ser, no?, i, per tant, quin impacte té..., quin paper poden tenir els periodistes perquè l'opinió pública accepti això sense ni tan sols qüestionar-s'ho.

I, ara sí, ja acabo, també sobre la idea de les imatges que plantejava, no?, aquesta mena d'imatges que inclús poden arribar a tenir un alt contingut artístic i estètic, que fan que ens puguem trobar, com molt bé explicava en Xavier Giró, en una situació, en un moment en què l'emoció, l'impacte de les imatges ens facin abstroure'ns i no ens preguntem, hi insisteixo, què ens ha portat fins aquí. I citar també –no sé si ho compartirà, però m'hi ha fet pensar– la crítica que la Susan Sontag feia de les fotografies del fotògraf Salgado, no?, que és un fotògraf que ha fet, bé, diferents reportatges, però en un concretament, en què parlava sobre els èxodes del món, que són imatges molt boniques, molt ben treballades a nivell artístic i fotogràfic, però que estan totalment absents de contingut, de context i, per tant, de crítica i reflexió sobre el que allò significa. Si podríem aplicar també les seves reflexions en l'ús de la imatge en conflictes com el que pot esdevenir el 17 d'agost.

El president

Moltes gràcies. El torn del Subgrup del Partit Popular, senyor Santi Rodríguez...

Santi Rodríguez i Serra

Gràcies, president. Gràcies també per les vostres aportacions. Una pregunta i un parell de consideracions, no? Consideracions, si voleu, fins i tot, crítiques, o reflexives, eh?, en aquest sentit.

La pregunta. A mi m'ha semblat extraordinari el treball que heu presentat amb relació als mecanismes de prevenció, etcètera. Jo el que intento és buscar la relació, la hipotètica relació que podrien tenir tots aquests mecanismes de prevenció amb relació al que ens va passar l'agost de l'any passat. Podem veure moltes altres situacions de violència, però concretament, com el que origina aquesta comissió, són els atemptats aquests de l'agost. Clar, tots els elements apunten, o almenys així se'ns ha anat informant, que, doncs, totes aquestes persones, la majoria d'aquestes persones, eren persones perfectament integrades; per tant, no tenien de fa anys uns prejudicis determinats amb relació a que podien actuar amb determinada violència, sinó que el caràcter violent l'adquireixen, és sobrevingut, és un procés de radicalització que desconeixem com s'ha produït, però no sembla que la seva trajectòria vital estigui precisament marcada ni per aquesta violència ni per aquesta radicalització; fins i tot en els seus entorns no vivien aquesta radicalització ni aquesta violència que després van ser capaços de desfermar, no? Per tant, intueixo, crec que no és tant, en aquest cas concret, una tasca de prevenció global amb relació a la violència, sinó que hi deu haver algun element, que és sobre el que us pregunto, no?

Les consideracions i les reflexions, no? Vull dir, jo estic absolutament d'acord i comparteixo que no s'han de vincular aquests actes terroristes amb la religió; hi estic absolutament d'acord. Però analitzem el conjunt d'actes terroristes que han anat passant, d'aquest tipus. Clar, els que maten en nom de Déu són ells, els que quan es volen immolar –*Al-lahu-àkbar*, *Al-lahu-àkbar*– són ells. Aleshores, són ells mateixos els que generen aquest prejudici. No crec que sigui tant la..., o sigui, no podem culpar la societat de pensar que hi ha un vincle entre la religió i el terrorisme, perquè ells són els que creen aquest vincle i els que generen aquest vincle.

I, dit sigui de passada, que també, com que s'ha posat en dubte i alguna intervenció també ho ha fet en aquest sentit, escolti, jo puc entendre que hagués estat desitjable que aquests terroristes –no diré «presumptes delinqüents», disculpin, jo crec que són terroristes i, per tant, ho dic amb totes les lletres i li trec el «presumpte», perquè a les imatges, doncs, es va poder veure perfectament–, hagués estat millor tenir-los amb vida, per poder-los interrogar i per tenir més informació i tot això. Però i què tal si ens posem a la pell de l'agent de la seguretat que té aquesta persona davant i està jugant amb un cinturó que simula explosius? Què els portava?, per broma, per fer riure? I el crit de guerra «*Al-lahu-àkbar*»..., què ha de fer, l'agent de seguretat?, dubtar i jugar-se la vida, i posar en perill la vida de moltes altres persones? A mi, ja em disculparan, eh?, però jo crec que és absolutament raonable l'actuació dels cosos de seguretat davant d'aquesta situació extrema. Després, en una taula serà molt fàcil opinar, però sobre el terreny i amb una persona d'aquestes característiques al davant, i amb tots els antecedents que ja coneixem, doncs, trobo que és molt humana, una reacció com la que van tenir.

I acabo. Estem parlant bàsicament de prejudicis, i heu posat l'exemple de la senyora amb vel que deixa la bossa al costat. Hi estic d'acord, hi ha un prejudici. Permeteu-me: no crec que sigui tant un prejudici amb relació a la persona que duia el vel o la persona d'origen àrab o d'origen diferent; jo crec que és un prejudici amb relació a la seguretat. Podem fer una prova: anem a l'estació de Sants, anem a l'estació de França, deixem una motxilla i marxem. No cal que ho faci ella, ho faig jo: deixem una motxilla i marxem. Si vol, ho tenim més a prop: a la porta del Parlament –sempre que no tinguin compromisos avui, perquè, si no, s'arrisquen a arribar bastant tard–, deixem una motxilla a la porta del Parlament, i veurem què passa. No és ficció; és que això ha passat –això ha passat. Per tant, home, hi ha un prejudici que jo diria que és el superior, que és el temor a que, com ja han passat coses d'aquest

estil, el temor a que pugui tornar a passar. I, per tant, jo crec que aquest és el prejudici principal. El prejudici és la... (*Veus de fons.*) Sí, el «no tenim por» està molt bé, però el prejudici és la por a la seguretat i la garantia de la seguretat, que jo crec que ens apliquem tots plegats. Perquè no cal que ho vegi un agent de seguretat, que hi ha una motxilla sola en una estació o a la porta del Parlament; n'hi ha prou que passi qualsevol persona i doni l'avís perquè li sembli rar.

Aquestes eren les consideracions.

El president

Moltes gràcies. Ara hi ha un torn d'intervenció, eh?, per un màxim de quinze minuts. Si poden ser deu, millor, per poder atendre els següents compareixents, i ja seré flexible en aquest sentit. Doncs, senyora Soler, si us plau...

Marta Soler Gallart

D'acord. Bé, hi han moltes preguntes... Ho aniré fent una mica per ordre, però igual després ho barrejo una mica, eh?

Primer es preguntava a quantes escoles catalanes s'estaven implementant, no?, aquestes actuacions. De fet, al programa de comunitats d'aprenentatge hi ha quaranta escoles a Catalunya que estan implementant aquestes actuacions d'èxit i, de fet, la Generalitat reconeix aquest programa com un programa del departament d'educació i ofereix formació a les escoles que ho demanin. És, una mica..., ve a demanda de les escoles.

Hi ha moltes més escoles més enllà del territori català que ho estan fent, a nivell de territori espanyol i en altres països. I jo crec que un repte que tenim és veure, aquestes escoles que ho estan fent molt bé –i compareixerà la directora d'una d'aquestes escoles aquí, que és una de les que millor ho estan fent–, analitzar-ho i veure com podem, aquests elements, estendre'ls a altres centres escolars, que no cal que siguin comunitats d'aprenentatge, però sí que vulguin treballar des d'aquesta perspectiva i aquest model. Però hi han quaranta escoles que estan ja en aquesta línia i ho estan fent aquí a Catalunya.

I amb això també contesto una pregunta que m'estaven fent des d'un altre grup, que era si es podia fer, es podia estendre a totes les escoles, si havien de ser escoles, doncs, de complexitat o escoles de Sarrià també, no? De fet, el treball de..., treballar l'atracció a la violència entre els joves s'està fent en escoles molt diferents, no només en escoles d'alta complexitat. Aquí ens preocupa més, no?, aquelles que tenen un col·lectiu que és possible de ser radicalitzat. Per tant... Però sí que s'està treballant amb models de prevenció i de reduïda a la violència, perquè es troba a tots els nivells educatius, a tots els nivells culturals i a tots els nivells socioeconòmics. I ho estan fent, parts d'aquest model, també, algunes escoles.

Una altra pregunta que se'm feia era això de com formem comunitats o treballem per construir comunitats no violentes i com treballem les contranarratives, eh? El que s'està demostrant des de la recerca és que sobretot és important treballar des del que es coneix com a «llenguatge del desig», no?, perquè és el llenguatge que és diferent del llenguatge de l'ètica. Els professionals, les famílies, parlen des d'un llenguatge del que és bo i del que no és bo, no?, però els joves parlen amb un altre tipus de llenguatge, d'acord? I vostè em feia un exemple, doncs, des de la seva experiència, també, de com quedaven a fora de l'institut. (*Sona un senyal acústic.*) Per tant, per un cantó és treballar des del llenguatge... (*Veus de fons i rialles. Pausa.*) Bé, per un cantó, seria (*algú diu: «Perdó»*) –no, no passa re (*l'oradora riu*)– com treballem des d'aquest llenguatge, del llenguatge que parlen també els joves, no només del llenguatge dels educadors, i com treballem models atractius no violents, d'acord? Perquè a aquests joves els falta a vegades, no?, models atractius que estiguin desvinculats de violència.

Llavors, això ara es fa des de..., en aquest model dialògic treballem conjuntament amb els nois i noies, també amb les famílies, no?, per donar informació sobre aques-

ta vinculació que existeix a la societat i com ho poden identificar també, i treballar conjuntament amb tota la comunitat. Però també aquesta idea del llenguatge del desig, que dona glamur a la no violència i no glamur a la violència, que era aquesta paraula que també havia agafat, una mica, del nostre discurs, no?

Per altre cantó, també es preguntava el tema, doncs, del diàleg interreligiós, com es pot treballar el diàleg interreligiós des de les escoles, o també d'altres entorns educatius, no?, i la formació de líders religiosos, no només del professorat, sinó també de líders religiosos. Tot el que plantejem és sempre un treball amb tota la comunitat. Si pretenem que sigui només des de l'escola, no n'hi ha prou. Per tant, s'ha de fer i, per tant, estem d'acord que ha d'estar inclòs a familiars, però també líders religiosos, no?

Per tant, el que diem és que no és només donar formació als líders, sinó que aquesta formació sigui conjuntament amb les famílies que formen part d'aquesta comunitat i que també participen a l'escola. Tenim exemples d'escoles, no?, i una d'aquestes que us hem anomenat, en la que es fa formació al professorat i es va a la mesquita a conèixer l'imam, i després l'imam també s'invita a l'escola. Per tant, que hi hagi aquesta relació entre famílies, professionals i grups religiosos que puguin haver-hi en aquella comunitat, és important. Però aquesta formació, nosaltres entenem que no seria tant, o el que tindria èxit no és una formació des de dalt, per als imams, que els hem d'ensenyar, sinó que sigui conjuntament amb la comunitat en la que estan treballant, no?

I la diversitat com un element positiu i ric? Sí, clar, evidentment, no? Com ho podem treballar això, no? Ho podem treballar també, diria, invitant les famílies a participar de les escoles, conèixer què és la cultura islàmica o quina és la religió, no?, que vinguin i que puguin parlar entre les famílies. Hi ha molta desconeixença entre les mateixes famílies, per tant..., i d'aquesta manera també es pot enriquir. Per tant, seria també des d'aquesta coparticipació de la comunitat.

Vaig així, de pressa, eh? S'ha preguntat, hi ha hagut dues intervencions sobre el Proderai. És veritat, hi ha hagut molt debat, moltes crítiques sobre el Proderai. A veure, el que plantejem una mica nosaltres és que l'important no és només identificar... –en els centres educatius o els diferents espais, no?–, identificar si hi ha possibilitat de risc, sinó que aquesta identificació s'ha de fer, torno una mica en la línia que plantejem, conjuntament amb la comunitat. Si es troba una escola que diu: «Heu d'aplicar el Proderai, no?, i buscar uns factors...», l'escola es pot trobar que criminalitzem alguna família, hi pot haver un conflicte. Si aquesta part d'identificar possibles factors de risc, el tema d'identificació es fa conjuntament amb la comunitat és molt millor.

Tots els programes a nivell europeu que estan tenint més èxit, no?, van cap a la prevenció i van, també, en aquesta línia d'implicació de la comunitat. I una cosa que s'està criticant a nivell europeu és que només es vagi a identificar i que no es treballi el tema de prevenir. Per tant, la crítica que hi ha sobre criminalització, que s'ha sentit aquí, és perquè anem a identificar, no anem a veure què és el que està passant, quines són aquestes comunitats, com són aquestes famílies, no? Falta aquest aspecte, incloure les mateixes famílies, els mateixos precés de la comunitat en aquest mateix programa. Per tant, seria possible combinar el Proderai amb el model ideològic?

A veure, són com dues lògiques diferents, però sí que, des del model ideològic en el que es treballa la no-violència conjuntament amb la comunitat, s'està treballant formes d'identificar possibles riscos. Per tant, el que diríem és incloure més, que hi hagi més un *bottom-up* amb programes, sí, que es canviï l'aplicació de programes com aquest, que s'haurien d'aplicar d'una forma diferent potser, no?

A veure, també s'ha preguntat sobre la identitat dels adolescents o la millor edat per treballar. Si s'ha d'enfocar en alguna edat, quin seria el millor moment? A veure, hi ha..., és difícil de respondre, no? Per un cantó, sí que aquesta formació de la identitat i on s'està desenvolupant aquest atractiu a la violència és molt a la adoles-

cència, on es busquen models, es busquen herois, es busquen referents. Però també s'està fent molta bona feina des de la violència zero, des dels zero anys. Per tant, seria, a nivell de prevenció és important el que s'està fent amb escoles de primària, i una cosa que tenen les escoles de primària és que és més fàcil treballar amb la comunitat i les famílies que a la secundària. Llavors, aquest treball de comunitat, implicació d'escola i barri, barri escola, aquesta..., és més fàcil; és més fàcil per com funcionen els centres educatius a primària que a la secundària. Tot i que hi ha molta bona feina, que s'està fent a nivell de secundària, de trencar models violents, d'atracció a la violència.

I, finalment, per fer aquests deu minuts, sí que es preguntava què passa amb els que van fer aquests atemptats, no? L'última pregunta que se'm feia, que semblava que eren persones, no? –una cosa és la prevenció, tot el discurs que estem fent–, persones que estaven perfectament integrades en la nostra societat i que no hi havia cap trajectòria de violència.

Llavors, i una mica amb aquesta intervenció, un dels problemes que hi ha en els programes d'identificació de factors de risc és que, a vegades, no s'apunta bé, no? Es diu: «No, és que no hi havia cap trajectòria delictiva...» Però resulta, doncs, que aquest jove, o aquesta noia, que estava perfectament integrada, que parlava català o que parlava francès, o que parlava..., doncs, sí que tenia conductes d'atracció a la violència. Sí que tenia baralles, sí que tenia..., no?, però no fora del que ens pot semblar que altres comunitats puguin tenir. Sí que eren persones molt violentes, agressives, però agressives de cara als companys o de cara als...

Llavors, això és el que..., aquesta formació que fem cap al professorat i les famílies, no és només una trajectòria, no?, sinó que és una trajectòria de comportaments violents en què persones que acaben sent líders, perquè són agressives, com aquestes noies que vèiem d'aquest programa de Londres, aquestes noies que analitzen..., que se'n van per casar-se amb un gihadista, que estaven perfectament integrades, parlaven anglès perfectament, no? Per què ho fan, no? Doncs perquè els venen que és una persona guerrera, molt atractiva, i per això hi van.

Llavors, aquesta identificació de l'atracció amb la violència és el que, a vegades, fa que el professorat o que els professionals no ho veiem, perquè no és que tinguin una conducta que siguin delinqüents, sinó que ja són persones que són violentes. I això sí que ho podem identificar, si treballem conjuntament amb professorat i comunitat.

Bé, i una mica ho deixaria aquí.

(El president dona la paraula a Xavier Giró Martí.)

Xavier Giró Martí

He comptat onze preguntes, més o menys. *(Rialles.)* He comptat onze preguntes i segurament me'n salto alguna. Hi respondré bastant telegràficament, no?, i començant per l'ordre.

Si hem de prevenir aquests atemptats, hem de prevenir totes les causes, i n'hi han algunes que poden moure's en aquest camp, però, si convenim que una de les..., n'hi han dues que no estan en aquest camp, que són de realitats materials. És a dir, la guerra, percebuda com una taca a la meua identitat. Fa uns anys aquesta identitat era àrab. Recordo un company, que era panarabista, que deia: «Estem només que acumulant greuges des del 48», Israel-Palestina, «i alguns acumulen d'abans. I després, busquen justificació en el califat, però el greuge s'acumula a partir del 48.» Totes les guerres que han anat venint han sigut percebudes per una part de la població àrab com a atacs a la seva comunitat, i aquesta població, que era panarabista, amb la caiguda... –diguem-ne, panarabista ideològicament, no?–, amb la caiguda d'aquesta ideal, doncs, alguns s'han aferrat, com a recurs ideològic, a l'islam. Han buscat alguna cosa que els donés una coherència, però l'acumulació hi ha sigut i ha seguit sent-hi.

Per tant, la prevenció està en com evitem aquestes guerres, sí? Com evitem aquestes guerres i com evitem la segona realitat material: la discriminació existent. Perdonar, no és que em vulgui ficar amb tu. Podem fer molta cultura sobre com resoldre conflictes i vies pacífiques, però si quan tu surts de l'escola el món no ha canviat, si em segueixen tractant com una *piltrafa*, si soc un ciutadà de segona o de tercera, com els exemples que tots podem tenir al cap, ara no els repeteixo, com el de la mesquita a la zona industrial o la feina, etcètera, a l'escola haurem academitzat el tema dels conflictes i de la convivència, però la realitat no haurà canviat, i els motius de ràbia se seguiran acumulant, els motius de desencís es continuaran acumulant. Això era la 1.

La 2 és: què ha fallat? Codi ètic, sistema de sancions? El codi ètic, sí, ha fallat en gran part, però en altra part el codi ètic ja he dit que és una cosa que està bé orientativament, però només orientativament. El codi ètic comença dient una «tonteria», que és: «Els periodistes separaran la informació de l'opinió.» Com si la informació no fos ideologia. Quan jo parlo d'una dada, estic dient: «Aquesta dada és important.» I això és ideologia, sí? Per tant, o sigui, el codi ètic s'ha d'utilitzar bé.

Què ha fallat? Ha fallat un conjunt de coses, que ara potser no les puc dir totes, però ha fallat: un –ho heu explicat algú, no?–, aquesta necessitat de vendre, de publicar, d'estar sobre la marxa sobre les coses. Que és la mateixa lògica, una de les lògiques, per les quals ha sigut lloada –i no en soc expert– la política de comunicació del gabinet dels Mossos. Respondre immediatament, respondre amb coses, sí? Això ha d'omplir papers, tu has d'omplir papers, no pots seguir, no? Llavors, omple amb el que et donen. Clar, si la «poli» et dona les fotos, hi poses les fotos. Però és que la «poli» no t'ha de donar les fotos! Hem de requestionar tot això.

El periodisme està il·lustrat per una experiència de periodisme policial..., de policia, vull dir, de gabinet de policia que t'expliquen crims, t'expliquen coses i omple paperassa, sí? Però això no és la funció de la premsa. O sigui, havíem de posar la població a la casa dels delinqüents? Per què no me'n donen més, de fotos, de tots els delinqüents que n'hi ha pel país? Oi que no podem fer-ho això? Seguiríem la lògica del linxament. La gent no està preparada per això. Ni els «*ratons*» robots s'han de donar a la població! Que la policia faci servir les seves coses i els seus mecanismes de perquisició, estupend.

En la meua curta vida professional de «profe» he fet un seminari..., vaig fer un seminari a la Policia i la Guàrdia Civil a Canàries pel tema de la immigració i... M'estic allargant, però és «guai», ja ho veureu. (*Rialles*.) Els mitjans canaris van publicar una informació dient que els lladres de la parada d'autobusos per pujar al Teide eren magrebins. Vigilin. Sí? I llavors jo, que havia estudiat els «partes» policials, deia allò: «Dona'm el "parte" policial i dona'm la informació» –això era un seminari després d'un altre seminari amb periodistes, no?, és un dels meus temes, la cosa de la immigració i el racisme–, llavors vaig dir: «Per què ho dieu això? Per què ho publiqueu això?» I ells: «Ah!, perquè és informació útil», em deia una policia –era una senyora. I dic: «Útil?» Dic: «Sí, útil per a tu està bé, però que sigui útil per al turista, no, perquè el turista, o la gent que ho llegeix, això no ho entén bé i ho projecta sobre el conjunt dels marroquins o els magrebins, sí?» Llavors, un altre «poli», que era més llest que jo, diu: «No, això està fatal, perquè si la gent s'assabenta, llavors la gent només vigila els marroquins i no se n'adonen que els altres, que no semblen marroquins, els foten la cartera.» O sigui, hi ha informacions que ha de saber la policia però no la gent –no la gent.

Llavors, aquí estem viciats entre que un ha de publicar, que l'altre ha d'ensenyar mesures efectives a la població per no dir: «Jo ja he actuat! He fet coses!» Quantes bestieses no s'han fet, des del poder policial o polític, per precipitar, per donar una resposta quan no estava madurada? Quantes coses no han fet els periodistes d'informació no madurada que ha tingut efectes nefastos sobre la població? Per un «tubo». Si això és el que ha fallat: una pressió política i de mercantil que no funciona.

Dius: «Com i quina és la solució?» Aquesta era una altra a la que m'avanço, no? La solució no són les sancions, jo crec. La solució és un mecanisme que no tenim, que «ataqui», entre cometes, la credibilitat dels mitjans que fan això, que els ensorri si és necessari. Però, sobretot, que eduqui la població en veure que això no serveix.

I ara perdonareu que faci «vengo a hablar de mi libro», com diria l'Umbral. Si mai «googlegeu» o voleu fer-ho, observatori Origen. Origen vol dir Observatori Regular sobre Igualtat de Gènere en Noticiaris. És una cosa que vam crear fa tres anys, pràcticament, que, durant un any, vam estar enviant cada setmana una crítica d'un sol foli a vídeos sobre violències masclistes publicats a les grans teles. I això ho enviàvem a l'*email* del periodista. No esperàvem que ell vingués a formar-se, qui ve a formar-se ja té sensibilitat, qui no ve és el que no en té. Llavors, fèiem aquestes crítiques i les enviàvem a ells, i les fèiem públiques. A tots. I tots els periodistes que teníem a la nostra base de dades sabien que aquell vídeo estava malament, que era reproduir el masclisme, o que aquell estava bé, sí? Que aquell era patriarcal, que aquell deia «les dones no han denunciat» i no deia per què les dones no denuncien, culpant-les a elles en part. Veieu l'exemple?

Jo crec que necessitem un mecanisme no sancionador, un dels instruments –i això és car, ja ho sé, però–, uns mecanismes que vigilin què fan malament els mitjans pensant en la societat i que facin públiques aquestes crítiques. Llavors, els periodistes estem molt mal acostumats, podem dir el que ens rota. Tu digues el que et rota, sí senyor!, però també estàs obert a la crítica; no a la tuitera, bàsica, barroera, criminalitzadora dels periodistes, però a una sòlida, ben dosificada i pública. Això és el mecanisme lliure, no hem de buscar fotre a la presó els periodistes; que diguin el que vulguin, ja cauran, com al judo, pel seu propi pes.

He respost la 4. «Què ha de saber el públic?»; he respost. Hi han coses que el públic no les ha de saber; és una altra qüestió.

El codi deontològic, alguns l'han tingut en compte i altres no l'han tingut gens en compte, però el més important és que entengui la lògica de fons del codi, no que l'apliquin de manera mecànica, no?

«Ha ocupat l'espai dels...»? Clar, llegim-ho d'una altra manera: hi ha una informació que té la policia que no ha de saber la gent, que no la necessita saber, sí? I a més és contraproduent. Llavors, van a la caça del... Bé, linxaments, gent equivocada; no ho en pot fer, la gent no està preparada per fer això.

Una altra cosa és que..., bé, una altra cosa és la mala praxi, des del meu punt de vista, dels presumptes culpables. Us heu adonat, una altra vegada, és com allò del *frame*. Dir que és el presumpte culpable no és una presumpció d'innocència, és de culpabilitat; el presumpte assassí és el que té més números. És a dir, tu tens números per ser l'assassí. És a dir, la presumpció d'innocència, en el que consisteix és a no donar el nom ni la foto ni res del presumpte.

Hi ha un país, que no sé si és Finlàndia o no sé on, que no se sap el nom del delinqüent fins que ha sigut condemnat. I després ja veurem. I val la pena saber el nom del delinqüent? Condemnat i ja està, sí? En fi, que operi com ha d'operar la justícia a la societat. Però la societat no necessita saber això. És a dir, que el fet que ho sàpiga respon a la lògica comercial, a la lògica inercial del periodisme de fer aquesta informació policial barroera, i, bah, molt entretinguda i molt bonica, i fem llibres sobre això, no?, amb els detalls irrellevants de la realitat. I a la lògica política de respondre quan no saps què dir però has de dir alguna cosa, no?

Sobre el terrorista abatut, clar, es va discutir bastant això d'«abatut». Es va discutir perquè és com abatre un cérvol, no? Sí, és una manera de deshumanitzar les persones. No necessàriament és així, hi ha gent que no ho entén d'aquesta manera. Però estava clar que «abatut» era una fórmula que minvava el drama d'aquell fet.

Posem-nos en la pell del «poli». És comprensible humanament, hi estem d'acord, però hem de poder discutir; hem de poder discutir: era necessari en aquell moment...? Aquells policies estaven preparats per a aquesta...? És humanament com-

prensible, però podríem dir... I això no es va discutir. No es va discutir, i ara diré una cosa que tampoc us agradarà, sí? No només no es va discutir, sinó la manera en què es va reportar –no puc demostrar-ho això, és a dir, perquè no tinc un estudi empíric, eh?–, però la manera com es va reportar sobre la mort d'aquests nois per mi té un lligam directe amb els clavells que posaven a les furgonetes dels Mossos d'Esquadra, que eren uns clavells, per mi –i ara ho diré provocativament–, impregnats del sentit de venjança, sí?, i del «aquí te pillo, aquí te mato», «tu vas ser, tu mereixes morir». I una cosa és que aquells policies no poguessin... Com aquesta noia, també, que no he estudiat en detall, no?, aquesta policia que va matar aquest noi que se li tirava a sobre. Jo, humanament, de debò –estic d'acord amb tu, eh?–, ho comprenc, però hem de poder-ho discutir. Hem de dir: «Això era el desitjable?» No era desitjable. En fi, humanitzar aquestes víctimes, també. Això..., bé, en fi. Ho veig d'aquesta manera, crec que no discrepem tant, no?

Però, bé, veieu? Però veieu clar...? Aquesta manera d'haver-ho fet i haver-ho reportat va portar aquests clavells. No tothom, eh?, però jo crec que una part important, en sentit *memes*, en sentit d'idea, hi era, hi havia aquest sentiment.

I l'última és la de la motxilla; la de la motxilla és truc; és truc, la motxilla. Sí, si la motxilla... (*Remor de veus.*) Clar, home. Tothom pensa en la motxilla, però si el que ha deixat la motxilla porta vel o no, canvia molt. És a dir, tots la denunciarem. Però quan un porta vel, i fins i tot, ja..., tu portes vel o..., sí, ja pot ser que se'l mirin pensant: «Deixarà la motxilla o no?» Amb l'altre no ho pensen. (*Rialles.*) Bé, és una manera de dir. Sí. O sigui, és veritat que hi ha una component d'inseguretat que tothom percep, i això afecta, però hi ha un salt qualitatiu, perquè existeix aquest prejudici amb relació a l'islam, no? I, fins i tot, no tothom, però, com que aquest «no tothom» no és identificable, es projecta sobre el conjunt.

Més de deu minuts, eh?

El president

Moltes gràcies. Si hi hagués algun torn ràpid d'una rèplica, doncs, un minut o així, seríem flexibles en aquest sentit. Sí, la senyora Sánchez.

Natàlia Sánchez Dipp

Bé, superbreu, i té a veure amb això de la motxilla, que, de fet, ja una vegada els hi vam dir l'any passat en un ple del Parlament, que aquests prejudicis, com també parlar de les coses pel seu nom, aquests prejudicis poden portar a qüestions tan clares com que el Servei Especial de Delictes d'Odi de la Fiscalia Provincial de Barcelona, en la memòria, i parlo del 2017, confirma que aquests prejudicis, que en diu vostè, però que la fiscalia mateix els anomena «casos de delictes d'odi», doncs, han augmentat d'una forma exponencial pel que fa..., i que són en l'origen de l'islamofòbia, no?

Per tant, quan parlem de prejudicis davant de qualsevol col·lectiu, vigilem, perquè les conseqüències d'aquests prejudicis poden ser, amb dades i de forma ben material, molt concretes i gens anecdòtiques.

(*Aurora Madaula i Giménez i Santi Rodríguez i Serra demanen per parlar.*)

El president

Senyora Madaula –després el senyor Rodríguez. Senyora Madaula.

Aurora Madaula i Giménez

Sí; també molt breument. Gràcies per les explicacions i aclariments, però molt breument perquè no m'ha agradat el to que ha utilitzat el diputat Rodríguez, el «són ells, són ells». Perquè m'ha recordat, desgraciadament, el «*todo es ETA*». I ja sabem que el seu partit va fer gala d'això, del «*todo es ETA*», «són ells», i com va acabar aquesta criminalització de la societat basca.

El president

Senyor Rodríguez.

Santi Rodríguez i Serra

Em permetran... En la primera intervenció m'he reprimat, ara ja no em puc reprimir. (*Veus de fons.*) Ara ja no em reprimiré, i diré certament el que penso –i ho lamento pels convidats, perquè no té absolutament res a veure amb vostès. Però, francament, em sembla molt hipòcrita que algunes persones, algunes diputades, en aquesta sessió, parlin del respecte a la diversitat, el respecte a la pluralitat, el respecte a les persones, el respecte a no sé què, no sé «quantos», quan fa tot just quaranta-vuit hores estaven impedit la lliure expressió d'uns ciutadans als carrers de Barcelona que volien expressar una simple opinió.

I no sé si era per raons ètniques o no, però ho estaven fent. I que tot just fa quaranta-vuit hores, i que ara vinguin aquí a donar classes de diversitat, de pluralitat, home!, com a mínim, em sembla que està sota el qualificatiu de la hipocresia.

El president

La senyora Najat Driouech.

Najat Driouech Ben Moussa

Bé, moltes gràcies pels aclariments. I segurament necessitaríem moltes sessions per poder encara ampliar més i en necessitaríem moltes més.

Bé, aquest és un espai per ampliar coneixements, no és una lluita de partits. Llavors, l'important és preguntar sobre el tema que ens ocupa, que és la investigació dels atemptats de l'agost de l'any passat. Llavors, no cal que portem la nostra ideologia, no cal aportar què és el que pensa cada partit sobre la immigració, en aquest cas, simplement, perquè si no entraríem en anècdotes i qüestions partidistes i personals, no?

Així que moltes gràcies i esperem continuar ampliant coneixements sobre el que ens ocupa aquest comissió, que és la investigació dels atemptats.

Gràcies.

El president

Moltes gràcies. També, igualment, moltes gràcies als compareixents en nom de la comissió.

Si els sembla, farem un minut, doncs, per poder-los acomiadar i donar la benvinguda als següents ponents, i reprenem la sessió de seguida.

Moltes gràcies.

La sessió se suspèn a tres quarts de cinc de la tarda i tretze minuts i es reprèn a les cinc i set minuts.

El president

Si els sembla, seguim avançant... Hi ha alguns diputats i diputades que s'han aixecat, però, bé, començaríem.

Compareixença de Mario Toboso Buezo, doctor en seguretat internacional, professor de terrorisme i antiterrorisme de la Universitat de Barcelona i especialista en radicalització terrorista

357-00012/12

Donem la benvinguda, en aquest cas, doncs, als següents compareixents de la sessió d'avui, als quals també agraïm la seva presència: el senyor Mario Toboso, que és doctor en seguretat internacional i professor en terrorisme i antiterrorisme, de la UB, la Universitat de Barcelona, i la senyora Sonia Andolz, professora de ciències polítiques també de la UB i d'ESADE, experta en temes de seguretat.

Com hem explicat, hi havia un primer torn d'intervenció d'aproximadament quinze minuts, amb una certa flexibilitat, per a cada un. L'ordre..., comença el senyor Toboso, segons ens han dit, eh? Llavors, cada grup tindrem també, doncs, una intervenció del voltant de quatre, cinc minuts, per, després, una segona aportació de quinze minuts més, eh?

Per tant, agraïm, doncs, com dèiem, la seva assistència i donem la paraula al senyor Mario Toboso.

Mario Toboso Buezo (doctor en seguretat internacional i professor de terrorisme i antiterrorisme de la Universitat de Barcelona)

Gràcies, president. En primer lloc, és un plaer compartir amb vostès aquest espai de reflexió sobre un fenomen tan complex com és el terrorisme, que sovint cataloguem també com a fenomen polimòrfic o polièdric, per les formes, cares o arestes que ens queden ocultes en una primera anàlisi. La meua compareixença, de fet, serà una reflexió, seran tres reflexions que tindran un fil argumental que anirà d'un aspecte més general cap a un aspecte més específic.

De fet, la primera és una pregunta, i la pregunta és: quins són els objectius estratègics del terrorisme? El terrorisme pretén alterar l'*statu quo* sociopolític, mitjançant l'ús de la violència, difonent un missatge de la por, per tal de condicionar la resposta de l'estat contra el qual actua. I aquest missatge de la por s'envia a un triple *target*, que és la societat, els mitjans de comunicació –que els anteriors compareixents he escoltat que en parlaven– i l'estat contra el qual actua.

Un cop coneixem l'objectiu estratègic, podríem exposar quin seria l'ecosistema perfecte per tal que el terrorisme i els extremismes violents poguessin portar a terme aquests objectius. D'aquesta manera, si som capaços d'identificar les variables d'aquest ecosistema favorable, podríem aplicar les mesures de prevenció adients per tal de que aquest ecosistema deixi de ser tan favorable.

Respecte al primer *target*, el terrorisme assoleix els seus objectius davant de societats poc cohesionades, societats vulnerables al missatge de la por. Amb això existeix una dissonància entre el risc percebut i el risc real; també els mitjans de comunicació i les xarxes socials tenen molt a veure amb això, perquè no és que hagi augmentat el risc, sinó que el que hi ha és un major coneixement del risc percebut. Per tant, en societats polaritzades, el terrorisme i l'extremisme violent troben el seu hàbitat perfecte per tal de que els extremismes puguin inocular les narratives d'odi als extrems. I al mig tenim tota una zona gris on hi ha milions d'individus, de persones que són permeables als discursos dicotòmics, binaris d'aquests extremismes. És cap a aquesta zona gris on nosaltres hauríem d'orientar les polítiques de prevenció públiques.

En canvi, el terrorisme troba més dificultats per assolir els seus objectius davant de societats resilientes, societats resilientes i madures. Com vostès saben, la resiliència és un concepte associat a la psicologia, que és la capacitat que tenim per superar adversitats. En societats resilientes és el millor antídote per tal que el missatge de la por no s'inoculi dins de la societat i pugui afectar aquesta zona gris, per tal que no caiguin en aquests extremismes; extremismes d'arrel islamista, però també extremismes islamòfobs. No podem oblidar que fa tres mesos es va desarticlar a França un grup que pretenia atemptar contra interessos islàmics. El que succeeix és que l'atenció mediàtica que genera el gihadisme, doncs, no la sembla tenir aquest tipus d'extremismes violents.

Respecte al segon *target*, que són els mitjans de comunicació, quan la cobertura és desmesurada, quan la cobertura és alarmista, quan després d'un atemptat es generen programes de tres o quatre hores amb imatges en bucle de l'atemptat, doncs, òbviament, fem d'altaveu del missatge i d'un dels objectius estratègics del terrorisme.

Quina és la solució? El que no és la solució, òbviament, és fer d'altaveu d'aquest tipus de missatge. Potser s'haurien d'articular protocols de comunicació en gestió

de crisis, per tal que es difongués una informació rigorosa, objectiva, fins i tot responsable, perquè els mitjans de comunicació tenen una gran responsabilitat en la pedagogia de l'amenaça. De fet, Abu Bakr al-Baghdadi, el líder del Daesh, a finals del mes d'agost va difondre un missatge d'àudio de cinquanta-cinc minuts, on deia que un atemptat a Occident valia per mil atemptats perpetrats a Orient Mitjà, perquè vegin vostès que l'atenció mediàtica que s'ofereix a Occident, doncs, òbviament, és captada pels líders del terrorisme d'arrel islamista.

Respecte al tercer *target*, que són els governs o els estats que articulen les respostes antiterroristes, doncs, quan són desproporcionades, quan es basen en la sobreacció, poden portar també novament cap a aquesta polarització social de la qual els he parlat en el primer *target*.

Què cal? Doncs política de la mesura basada en polítiques de prevenció públiques que no siguin estrictament securitàries, que siguin transversals, i també, òbviament, una coordinació policial en matèria antiterrorista.

Per tant, l'ecosistema deixa de ser perfecte per al terrorisme quan hi ha societats resilents i madures, quan els mitjans de comunicació deixen de fer d'altaveu del missatge del terror, i en tercer lloc, quan la política, sobretot, es basa en prevenció transversal, i no estrictament des d'una perspectiva «securitària».

La segona de les meves reflexions va més encaminada cap als conceptes. Moltes vegades utilitzem algunes inèrcies argumentatives quan fem l'aproximació al fenomen del terrorisme que ens fan aproximar-nos des de la incertesa i des de la imprecisió. Concretament, en són quatre. Intentaré ser breu.

La primera de les inèrcies argumentatives és dir que els terroristes estan bojós. Això..., empíricament està demostrat que la ràtio de terroristes amb alteracions psiquiàtriques és absolutament proporcional a la població en general; no existeix una sobrerepresentació de terroristes amb alteracions psiquiàtriques. Per tant, sembla més aviat una aproximació des de la imprecisió que no ens fa comprendre, doncs, realment l'entitat del fenomen. De fet, Marta Crenshaw, que és una de les investigadores més importants sobre matèria terrorista, diu que la principal qualitat del terrorista, la que el defineix, és la seva normalitat –normalitat, no anormalitat.

La segona inèrcia argumentativa és la recerca de perfils. Tant de bo existís un perfil estàndard per poder aplicar polítiques de prevenció, però la realitat no és així; els perfils són molt heterogenis. Per tant, seria més adient dedicar-nos a explicar el com i el perquè es radicalitza una persona, que no tant el qui, perquè això ens dona informació descriptiva, interessant per al fenomen, però no ens defineix els factors de predisposició ni els factors d'atracció per tal de..., per què una persona passa d'una radicalització ideològica cap al trànsit cap a la violència.

La tercera de les reflexions està més orientada cap a l'ús de les paraules, la terminologia que utilitzem de vegades. I les paraules sovint són relliscoses. Quan s'utilitza «guerra contra l'islam», «creuada contra el terrorisme», «terroristes kamikazes», «llops solitaris», tot aquest tipus de retòrica el que fa és donar benzina ideològica per tal de que les narratives extremistes puguin articular, doncs, l'ideari perquè puguin afavorir tot el procés de radicalització ideològica. Hem de fer una aproximació molt més escèptica i molt més neutra i parlar de conceptes, doncs, que no tinguin aquesta càrrega d'èpica quan parlem de «llop solitari» o de dramatisme quan parlem de «terroristes kamikazes».

I la darrera de les reflexions d'aquest segon bloc és el fet que normalment tendim a definir la comunitat islàmica com un tot monolític, i realment la comunitat islàmica està integrada per individus amb capacitat de decisió i amb pensament crític. I permetin-me dos exemples. Sovint, quan parlem de la xifra de combatents terroristes estrangers que han viatjat a escenaris de conflicte..., la xifra actual és de 230, segons xifres oficials; doncs, tot i ser una xifra preocupant en termes de seguretat, no és tan elevada com en altres països del nostre entorn. Però, en canvi, oblidem que a Catalunya viuen mig milió de musulmans i que a l'Estat espanyol viuen 2 milions

de musulmans i, més enllà de la fredor d'aquestes xifres, són 2 milions d'històries personals, de projectes vitals, de persones que no han viatjat tampoc a escenaris de conflicte i que intenten tirar el seu projecte vital com qualsevol de nosaltres.

En aquest sentit també, quan la narrativa extremista, narrativa gihadista, articulada..., doncs, la primera premissa que utilitza és que Occident ataca l'islam, i la segona és que Al-Qaida i Daesh defensen l'islam dels atacs d'Occident. Però realment no podem obviar que el 90 per cent de les víctimes produïdes pel gihadisme són musulmans. Per tant, és aquí on hem de dedicar esforços per tal d'introduir narratives alternatives o narratives de xoc –l'anomenada «contranarrativa»–, per tal de desafiar ideològicament aquest tipus d'articulació extremista. I ens calen, doncs, òbviament, líders o la representació de la comunitat islàmica, però també altres veus també creïbles, com puguin ser les víctimes, com puguin ser persones que hagin patit un procés de radicalització, però que se n'hagin sortit. No hi ha res més demolidor que el relat d'algú que hagi format part d'un entorn radical i que n'hagi sortit per la mateixa decepció de l'experiència.

Respecte a la darrera reflexió, està més orientada cap als patrons de radicalització. Normalment, s'expliquen dos patrons piramidals: el patró de radicalització cognitiva o ideològica i el de l'extremisme violent. El patró de radicalització cognitiva..., doncs, a mesura que anem ascendint pels esglaons d'aquesta piràmide, anem assolint una creença radical i després, quan es culmina, hi ha algunes persones –ni molt menys totes– que fan el trànsit cap a l'extremisme violent; això vol dir que han pres la decisió de prendre partit i de portar a terme algun tipus d'acció violenta. El patró de radicalització ideològica no és punible; és aquí on també hem de dedicar tots els esforços de prevenció. En el de l'extremisme violent, ja estem parlant de la planificació d'una acció violenta.

La bona notícia que tenim respecte al primer patró és que, doncs, no és un patró lineal, no tothom que l'inicia, òbviament, el culmina i que es pot contenir i revertir si identifiquem factors de resiliència: pensament crític, autocontrol, empatia... La segona bona notícia que tenim és que entre esglaó i esglaó per l'ascensió d'aquest patró de radicalització hi ha períodes de dubte, d'ambivalència, de dissonància cognitiva. De nou, és aquest espai el que poden omplir les narratives alternatives per tal de tornar a desfer ideològicament i crear discs de contenció ideològics per tal que no progressi aquest patró.

Amb referència als membres de la cèl·lula de Ripoll –i és només una hipòtesi de treball–, potser no tots els membres de la cèl·lula de Ripoll van patir el mateix procés de radicalització, no va ser idèntic. Sembla obvi que l'agent radicalitzador Abdelbaki es Satty, juntament amb Mohamed Hychami, Said Aalla, i Younes Abouyaaqoub, tenien unes conviccions ideològiques molt fermes, però potser altres membres del grup no van seguir, doncs, el mateix patró de radicalització i van seguir dinàmiques grupals, o fins i tot l'ascendència dels seus germans. Identificar aquestes variables seria molt important per comprendre com va ser tot el procés radicalitzador d'aquest grup.

D'altra banda, crec que hi ha feina per fer a Ripoll encara, perquè, probablement –i també és una altra hipòtesi–, Abdelbaki es Satty va difondre el seu discurs d'odi potser al mateix entorn o a altres persones. Seria interessant saber quins factors de resiliència van tenir aquestes persones per no quedar seduïdes pel discurs d'odi d'Abdelbaki es Satty.

A mode de conclusió, tres conclusions molt breus. La primera d'elles és que els entorns familiars, laborals, professionals i comunitaris han de tenir eines o instruments per tal de vehicular els seus dubtes, els seus neguits i que no sigui estrictament la policia quan detecten o creuen que hi ha senyals febles d'un possible procés de radicalització. Quins poden ser? Mediadors culturals, mestres, serveis socials... La mentoria social..., els mentors socials funcionen molt bé en justícia juvenil a Europa. Em consta que des del Consorci de Benestar de Ripoll estan treballant

molt bé en aquesta línia. I, a part, val la pena, perquè els parlo, en aquest cas, d'un estudi que vaig fer l'any 2013, de cinquanta terroristes individuals, i en el 70 per cent dels casos havien deixat rastre i senyals febles del seu procés de radicalització. Per tant, jo crec que val la pena treballar aquest aspecte.

Després, si hem parlat que és un fenomen polimòrfic, polièdric, doncs, sembla intel·ligent i fins i tot prudent que no l'enfoquem estrictament des d'un àmbit «seguritari». Soc partidari de la creació de grups de treball entre diferents departaments on hi hagi acadèmics, on hi hagi policies, on hi hagi comunicadors, on hi hagi treballadors o professionals que treballin en entorns de risc de radicalització, per tal que hi hagi capillaritat del coneixement. És molt important, la capillaritat del coneixement, compartir les bones experiències, corregir les males praxis i que el producte final sigui un producte útil, empíric i no especulatiu pels decisors polítics, que els serveixi per articular polítiques de prevenció.

I, per últim, els extremismes violents, doncs, no són una fotografia estàtica. A curt i a mitjà termini pot haver-hi noves formes o noves variables que hi influeixin. Per exemple, la sobrerrepresentació de conversos, en el cas del terrorisme d'arrel islamista, o el rol de la dona, més actiu respecte a l'època d'Al-Qaida.

M'agradaria acabar la meua compareixença amb un comentari. Hem parlat, durant aquests tretze mesos, dels joves de Ripoll, dels membres de la cèl·lula, com es van radicalitzar, com van planificar un atemptat d'alta letalitat; hem vist les seves fotografies; hem sentit les seves veus, recentment; però m'agradaria finalitzar recordant les setze víctimes i recordant també el centenar de ferits que va haver-hi, perquè sigui el seu record el que ens orienti a l'hora de..., cadascú amb la seva responsabilitat, quota de responsabilitat que té, ens convertim, com diria Amin Maalouf, en aglutinadors de la societat diversa on vivim.

Gràcies.

Compareixença de Sonia Andolz Rodríguez, professora de ciències polítiques de la Universitat de Barcelona i ESADE, experta en seguretat

357-00041/12

(El president dona la paraula a Sonia Andolz Rodríguez.)

Sonia Andolz Rodríguez (professora de ciències polítiques de la Universitat de Barcelona i ESADE)

Bona tarda. Sí, crec que les nostres intervencions aniran bastant en paral·lel. No havíem parlat abans, però com que els dos veníem sense saber el que havien sentit vostès abans, doncs, ja va bé també. Agrair que ens hagin donat l'oportunitat de contribuir d'alguna manera al debat i compartir una mica el nostre coneixement, o desconeixement, d'allò a què ens dediquem, per tal que es pugui veure reflectit una mica també després en les polítiques públiques que decideixin.

Les intervencions d'abans m'ha semblat que se centraven molt en la prevenció i nosaltres quan parlem de gestió de crisis diferenciem tres etapes: la previsió, prevenció i gestió. I, com a mínim, la meua impressió és que de la previsió no se n'havia parlat tant, per tant, intentaré passar més de pressa per la prevenció i aturar-me més allà on crec que podem aportar alguna cosa diferent.

La previsió, clar, és més fàcil quan es parla de fenòmens naturals, no?, perquè són coses molt més empíriques, que deia el Mario. I, llavors, en previsió de fenòmens meteorològics, per exemple, serien totes les organitzacions, agències, centres meteorològics que es dediquen a mesurar canvis de temperatura, canvis tectònics, si ha en una zona concreta hi haurà més terratrèmols... En les ciències socials això és molt més difícil, però sí que existeix tota una sèrie d'informació que de vegades no està processada, i per tant no se la considera intel·ligència, sinó que continua sent només informació, que està produïda, que la tenen els agents socials, i que simple-

ment pel fet de no estar coordinada no acaba tenint un pes o no acaba produint cap tipus de resultat positiu.

En el cas que ens ocupa a nosaltres, pel que vam poder escoltar, per exemple, a mi m'ha semblat molt rellevant les educadores socials de Ripoll, que tenien una relació molt directa amb els que finalment van ser els atacants, i elles..., d'alguna manera la impressió els primers dies era que se sentien molt responsables de no haver-ho detectat. Clar, potser elles no són conscients que tenien una informació, estaven fent bé segurament la seva tasca, però si aquesta informació no es coordina amb policia de proximitat, persones de les escoles, gent que potser treballa a centre cívics..., si no està coordinada, i hi ha algú que es dedica a endreçar-la i a donar-li forma, que és el que diem, el procés d'intel·ligència, la converteixes en una informació que t'és vàlida per a alguna cosa, perquè saps el que estàs buscant, aquella informació no serveix per a res, i està a la societat, l'estem produint, tenim els agents adequats, però no l'estem processant, i no ens estem beneficiant, com a societat, de tenir accés a aquesta informació.

Per tant, sí que em sembla important que tota aquesta informació l'acabi coordinant algun ens molt multidisciplinari, com deia el Mario, i que no només tingui, doncs, aquests educadors de carrer, educadors socials, mestres i policies, sinó que fins i tot s'acabi com creuant amb la informació de les entrades i sortides del país, que podem debatre un altre moment fins a quin punt això també és una invasió o no de la llibertat individual, però com a mínim les que ara estan aprovades a la Unió Europea, que és entrades i sortides a llocs amb conflicte armat; agents d'intel·ligència, que òbviament no compartiran aquesta informació amb tothom, però sí que si hi ha un organisme encarregat de crear aquestes informacions, doncs, poden trobar aquestes coses que de vegades són tan difícils i tan subtils, no?

I centres d'investigació no només universitaris, centres que es dediquen des d'Ibn Battuta, tots els centres que treballen amb molts col·lectius, amb realitats socials de vegades allunyades de la «securitària», i que segur que manegen, sense adonar-se'n, informació que pot ser útil. Per tal que aquesta previsió funcioni, per tant, sí que és important coordinar-la, processar-la i presentar-la com a resultats als agents polítics i policials, per tal que la pugueu fer servir.

D'altra banda, en aquest sentit, a mi em va semblar que l'anàlisi que podem fer de com va funcionar la previsió en el cas dels atemptats de Barcelona i Cambrils seria que els agents socials van complir bastant bé les seves tasques, perquè, com hem dit, no era un perfil dels que acostumen a repetir-se més. Jo també soc bastant antiperfils. Els investigadors no disposem encara de... Sé que facilitaria molt, sobretot a la premsa, i segurament a qui fa polítiques públiques, tenir uns perfils molt concrets, però és un fenomen prou nou perquè encara no disposem d'uns perfils únics. Hi han moltes causes, hi ha molts perfils, hi ha moltes procedències, i no ajuda intentar ficar-ho tot pel mateix embut.

Per tant, amb la informació de què disposem en obert jo sí que crec que els agents socials estaven funcionant bé, coneixien aquests joves, coneixien les famílies... No era gent que havia passat desapercebuda pel sistema, si n'hi podem dir així. I, per tant, això només ho podem acceptar des de la premissa que la seguretat cent per cent és impossible. I, en aquest cas, per tant, a mi la previsió em sembla que va ser la correcta, en l'àmbit social.

En l'àmbit policial sí que es poden millorar coses i, per tant, tot i que... No voldria barrejar massa coses, però tot i que l'emmagatzemament d'ampolles de butà ara mateix no està sancionat, ni està perseguit, perquè és un debat molt més ampli, que és el de les armes químiques, o elements que poden ser utilitzats per crear armament químic –a Nacions Unides encara no hi ha tampoc un acord al respecte– i són, com el butà, elements que s'utilitzen molt quotidianament i, per tant, seria una bogeria perseguir-los tots, potser sí que establir un protocol en el qual les empreses distribuïdores de gas butà quan vegin que en un mateix domicili se'n compren

moltes i no se'n tornen de buides, potser aquesta informació sí que es podria fer un protocol que arribi a policia o a un centre o..., no? Sí que hi ha petites coses que es poden millorar, sense, per això, ni estigmatitzar ningú que compri ampolles de butà (*l'oradora riu*) ni entrar en una paranoia absoluta de qui compri molta acetona; no es tracta d'això, però sí que potser establir unes certes mesures mínimes de, quan siguin quantitats molt grans, que hi hagi algú que com a mínim en tingui coneixement. I això formaria part de la previsió.

En la segona fase de les gestions de crisi, que seria la prevenció, doncs, aquí és on es tracta de decidir què fem amb aquestes dades que tenim, les dades que hem recollit a la previsió, què en fem. De nou, en els casos de catàstrofes naturals és molt més senzill. Si tu vius en una zona que saps que hi haurà o que tens més probabilitats de terratrèmols, faràs edificis més resilents, faràs protocols d'evacuació. En el cas de les ciències socials és molt més difícil, perquè l'ésser humà al final no és previsible ni tan sols..., ja no diria ni al cent per cent, però ni al 60 o al 70, no? Però sí que podem establir tantes mesures com puguem per prevenir.

Han parlat abans del Prodecai, per tant, hi passaré per sobre, diguéssim, però, de nou, ho he tornat a separar entre la prevenció en l'àmbit social i la prevenció en l'àmbit policial o «securitari». En l'àmbit social, com dèiem, doncs, els perfils van obrir una nova tipologia, segurament, si és que continuem intentant fer tipologies, perquè tot i que a nivell europeu ja havíem vist perfils de persones que fins i tot eren nascudes en aquells països, o a Estats Units, doncs, es diu sempre que havien estudiat a grans universitats, tenien un nivell formatiu molt alt, en aquest cas a mi una de les frases que més em va quedar i que es repetia molt als mitjans era: «Oh, és que parlaven català. És que eren d'aquí.»

Bé, doncs, és que qualsevol persona... Les persones que han parlat abans de nosaltres deien: «És que a Sarrià potser no hi ha tanta probabilitat d'acabar radicalitzant-te.» I tant que n'hi ha!, el que passa és que serà una radicalització amb una narrativa diferent. Fa uns anys, quan jo era una adolescent, eren els neonazis, després va haver-hi les bandes llatines... O sigui, les radicalitzacions existiran, i una persona que estigui en un determinada situació psicològica personal, familiar o tingui un determinat perfil, és potencialment radicalitzable, no hi ha només un tipus de radicalització.

I, per tant, insistir en què va fallar si eren persones que ja se sentien d'aquí em sembla que no ajuda a entendre la complexitat del fenomen. Hi ha molt marge d'acció, però sí que en això considero que tant Catalunya com Espanya són unes societats molt joves en tant que migracions. Només després de la dictadura comencem a rebre'n i, per tant, encara tenim una oportunitat molt bona –tot i que l'estem perdent, però encara hi és– de debatre i de saber quin model de convivència volem; no d'integració ni de migració, però quin model volem establir, com podem evitar les coses en què hem vist que altres estats europeus fallen.

I amb això jo els he portat algunes idees que m'han vingut –bé, «que m'han vingut», que he estudiat i que he preparat– com seria que això sigui a nivell transversal. Des de les polítiques d'habitatge, per exemple: evitar que hi hagi barriades –a través de les polítiques d'habitatge públic– on es concentri major població nouvinguda. Les estem tenint, hi ha moltes poblacions a Catalunya –a Barcelona és una mica diferent, però–, hi ha molts llocs. Doncs, si a través de l'habitatge social, a través de diferents tipus de programes podem evitar que hi hagi una concentració, segur que el que acabarem produint o promovent és una major convivència i menys grups tancats en si mateixos que reforcen aquestes divisions.

Però no només a través de les polítiques d'habitatge, sinó de les polítiques educatives, polítiques de formació professional, polítiques que donin sortida fins i tot a la universitat... Encara no ens arriben prou estudiants de pares nouvinguts. Jo soc professora i encara puc comptar amb els dits d'una mà quants alumnes tinc que no tinguin noms d'aquí, que no siguin nascuts aquí, de pares estrangers, encara no ar-

riben. Ens ho hem de plantejar també. S'estan oferint igualtats d'oportunitats realment? Totes les comunitats que viuen a Catalunya accedeixen d'igual forma a la universitat? Les beques estan ajudant a reduir aquesta discriminació o aquesta marginalitat, o aquesta dificultat d'accedir a la igualtat d'oportunitats? Penso que també és important que hi pensem.

En l'àmbit policial, també, en la fase aquesta de prevenció, jo soc molt crítica amb la formació que estem donant a les forces de seguretat, tant locals com autonòmiques, nacionals, com en vulguin dir. Crec que està molt poc actualitzada en certs temes, continua sent molt basada en el dret, la criminologia i l'àmbit pur de la seguretat. I falta una formació molt més transversal que aportí unes nocions bàsiques, des de l'antropologia contemporània, per exemple, de com les diferents societats en el món creen els components d'identitat, de religió, de cultura, de nació, de llengua. Això t'ajuda a entendre, et canvia completament la forma d'entendre el món i la forma d'entendre altres poblacions, que no necessàriament les has de compartir, però, com a mínim, des d'aquesta empatia de conèixer com s'han creat aquests valors dins d'aquestes societats, et tornes més empàtic i crees menys distàncies.

La formació que reben tots aquests policies, d'entrada, ja és des d'un punt de vista molt «seguritari» i, per tant, quan s'expliquen les diferents comunitats s'està com preconduint que sigui des d'un potencial futur amb el que aquesta comunitat acabi delinquent. És que això no pot ser així. El diputat, deia abans allò de la maleta –i no volia portar anècdotes personals– però jo fa unes setmanes, en un tuit que va anar a viral, a plaça Catalunya vaig anar a dos policies de la Guàrdia Urbana a dir-los: «Hi ha una bossa, allà al mig, que no sembla que sigui de ningú.» Se'n van riure. Potser si jo els ho hagués dit, sent d'un altre origen, m'haurien fet més cas, no ho sé. Però se'n van riure. Els vaig dir: «–Estem en alerta 4 sobre 5. De què s'estan rient? –Va, ¿qué es?, ¿una bomba? Va, tire para casa», em van contestar. Policies.

Llavors, ni cal caure en la paranoia i la por màxima però crec que les nostres policies tenen també una responsabilitat enorme. Primer, de no caure en prejudicis, de no estigmatitzar, de no crear perfils, però també de prendre's amb seriositat les coses que s'hagin de prendre seriosament.

A banda d'incorporar totes aquestes ensenyances, diguéssim, transversals, ara mateix això depèn bastant dels policies que després es volen apuntar a cursos voluntaris, a l'ISPC, a l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya. Doncs bé, potser haurien de tenir uns mínims d'introducció a certs àmbits, obligatoris dins de la formació bàsica i obligatòria. Dins d'aquesta prevenció, l'últim eix que també crec que es pot millorar és, en el cas dels agents de proximitat. Hi ha molta policia que és destinada de sobte a una nova barriada, a una nova població, que podrien tenir una miniformació a l'arribada amb agents socials, els educadors socials que treballen allà, líders religiosos, persones que potser estan en organitzacions que són molt actives, associacions de veïns, no ho sé. Fer una rebuda i que aquella policia de proximitat que haurà de treballar en aquelles poblacions primer hagi tingut un coneixement no perquè els seus companys agents li han traspassat la percepció subjectiva que tenen d'aquelles comunitats, sinó perquè els ho han passat una varietat d'agents socials.

Crec que és absolutament necessària la coordinació en matèria d'intel·ligència –això ja ho ha dit el Mario, però no ho direm prou– fora d'interessos partidistes, la seguretat ciutadana no pot quedar subjecta mai a cap interès i, per tant, els Mossos i, en el seu cas, qui sigui convenient, han de tenir accés a tota la informació necessària a nivell d'intel·ligència.

I sí que es podia haver millorat segurament la prevenció que s'ha fet després, *a posteriori*, a Barcelona, amb aquests blocs de ciment que s'han posat, però que aquestes coses que es fan amb recomanacions europees i recomanacions bastant àmplies s'incorporin a les nostres poblacions «abans de», si pot ser, i no després. No es tracta en cap cas de crear una bombolla al costat de les nostres ciutats i creure que com més coses posem més protegits estarem, perquè no és veritat, però sí que n'hi

ha algunes que és fàcil incorporar-les i que poden evitar coses grans. De tota manera sempre des de la perspectiva que el terrorista si vol trobar el forat «securitari» el trobarà i amb això hem d'aprendre a conviure.

I, per últim, amb la gestió, que seria la tercera fase que es va fer dels atemptats, penso que abans ja se n'ha parlat bastant de la part comunicativa, per tant, la deixaré. Sí que recalcar potser un parell de coses de la gestió que es va fer de la banda més social i cultural, o de la banda de l'anàlisi. Penso que hem de vigilar molt, i això sí que jo crec que els diputats catalans es poden sentir contents –no vull dir orgullosos, perquè quan hi ha hagut morts mai ens podem sentir orgullosos–, però sí que hi va haver un exercici de responsabilitat com a mínim les primeres hores i els primers dies de no contribuir al discurs de la por, de la paranoia, ni de l'estigmatització, després ja ha caigut en coses polítiques i ja ho han de discutir vostès al Parlament.

Però, seria important donar veu, per exemple, a les famílies dels terroristes que el que estan dient és: «És que nosaltres ho estem passant molt malament, ens avergonyim, no ho volíem.» Perquè hi haurà molts joves que potser creuen, que puguin estar en aquest procés, o que fins i tot van ser radicalitzats per l'imam que creuen que poden acabar sent màrtirs i poden acabar sent herois, però que si veuen el dolor que han provocat els terroristes en les seves pròpies famílies, en els seus entorns, musulmans o no musulmans, i la vergonya que senten, potser són més conscients de que no és com ho estaven veient. I, per tant, sense caure en sensacionalismes, ni paternalismes, però sí que potser hauríem de donar veu també a les famílies dels terroristes i dels que ho han patit.

I simplement aportar-los –segurament ja ho coneixen, però com que no sabíem ben bé què volien de nosaltres– per la part de polítiques públiques, nosaltres estudiem, a nivell internacional, que hi ha tres formes d'entendre el terrorisme i de combatre'l. Una és entendre'l com un model de guerra, el que en anglès en diuen «*warfare*», i, per tant, el que tu poses a combatre-ho és l'exèrcit i és una forma molt brutal, no? I això és veu molt fàcil en l'anomenada «guerra contra el terror» que va fer en George Bush, i que algunes vegades s'ha utilitzat en terrorisme local, no global, doncs, per exemple, a Colòmbia, segons quin govern hi ha hagut ha utilitzat aquest tipus de model; a Espanya, contra ETA, per exemple. Que és un model d'això és simplement una guerra entre ells i nosaltres i, per tant, ho enfoquem molt des de la perspectiva militar i «securitària».

El segon model és el criminal, que és el que entén el terrorisme com un acte criminal, que no necessàriament persegueix un objectiu polític sinó que són uns bojos, que deia abans el Mario, no?, unes persones exaltades o que potser en treuen un benefici econòmic o polític directe, però que, per tant, els mitjans que posarem a combatre'l són judicials, la policia, no?, perquè ho entenem com un acte criminal.

I l'últim és el que entén que el terrorisme és un producte d'un sistema que ha fallat, d'una societat que falla, que està malalta, que produeix marginalització, que produeix societats desfavorides. I, per tant, aquí implica, doncs, tota la part més social, d'educadors, psicòlegs, politòlegs, economistes, no?

Això òbviament són tres models teòrics. Avui en dia no crec que es donin de forma pura enlloc del món i el que varia és l'equació i el debat públic que fa cada societat i decideix en quin percentatge aplicarà cadascun d'aquests models. Doncs, principalment el model policial criminal amb una mica de fallida del sistema i una mica de l'altre, o principalment el model militar i de guerra amb una mica de criminal, no? Aquest percentatge és el que decideixen al final, doncs, els parlaments i els representants polítics.

I jo crec que amb això, ja, també, he acabat.

El president

Molt bé. Moltes gràcies per les intervencions. Passaríem ara en aquest torn, doncs, per part dels grups parlamentaris, com hem fet abans, amb un màxim de cinc minuts per a cada grup. Comença el Grup de Ciutadans, senyor Alonso.

Matías Alonso Ruiz

Moltes gràcies, senyor president. Primer de tot agrair al senyor Toboso i a la senyora Andolz –entenc que és el cognom– la seva participació en aquesta sessió de la comissió. Bé, tots dos han emprat una fórmula, una fórmula com a possible via d'enfocament de la problemàtica que tenim damunt la taula, que ja ha estat emprada també amb anterioritat en aquesta comissió per algun altre compareixent, que és la fórmula de l'equip multidisciplinari. Per tant, jo crec que aquesta ha de ser una de les vies que hem de mirar de treballar i mirar d'estructurar també sota la dependència que ja no sé si d'aquest Parlament, o no només d'aquest Parlament, sinó també d'altres organismes de la Generalitat.

Jo li volia fer una pregunta al senyor Toboso que té a veure una mica amb la capacitat o amb la característica resilient d'una societat, que és: quina és la valoració que podria fer de la reacció, que a més a més ha estat criticada en alguns mitjans de comunicació i per alguns responsables polítics també al llarg del temps, la reacció social que es va tenir a Barcelona quan es va produir la manifestació en contra dels atemptats de l'agost del 2017. I també, comparant-la, potser, amb la mateixa manifestació que es va produir, doncs, en l'altre escenari d'aquests atemptats que va ser a Cambrils. I comparant-la potser amb la reacció social d'altres països que han tingut també i que malauradament no deixen d'estar sota l'amenaça, doncs, ha tingut el patiment d'aquesta xacra.

I jo, per la meua banda, res més, perquè és molt interessant la informació. I ho repeteixo, crec que l'enfocament acadèmic, no només, però l'enfocament acadèmic serà necessari per mirar d'estructurar solucions que siguin com a mínim suficientment intel·ligents i suficientment eficients de cara a un futur.

Gràcies.

El president

Molt bé, gràcies. És el torn del Grup Junts per Catalunya, la senyora Madaula.

Aurora Madaula i Giménez

Moltes gràcies, president. Membres del Parlament, diputats, en primer lloc des de Junts per Catalunya donar-los les gràcies per haver acceptat aquesta invitació a participar en aquesta comissió d'investigació. La veritat és que comentàvem ara amb el company que ens han semblat dues exposicions molt clarividents, que ens han donat moltes idees per poder treballar amb elles des del Parlament o des de l'aparell polític. I, per tant, hi haurien moltes preguntes però segurament ens portarien a unes sessions molt llargues, però intentaré resoldre-ho amb algunes qüestions que potser ens han quedat una mica menys clares o per ampliar una mica.

Sabem, i crec que ho ha explicat molt bé el senyor Toboso, que hi ha diferents, que hi ha aquesta multidisciplinarietat en la radicalització, que hi ha moltes maneres de radicalitzar-se i que, per tant, no hi ha una pauta, no hi ha un model de radicalització, però hi ha algun element comú d'aquests models que es pugui, que la societat pugui tenir una alerta en aquest sentit que aquesta persona s'està radicalitzant, o aquest grup de persones sembla que han canviat algun element comú, que diguis, bé, pot ser... Ja sé que és molt complicat, perquè segurament no hi ha cap model i d'aquí ve la dificultat de la prevenció, però, què es pot intentar fer? Si hi ha algunes coses comunes? Si hi ha alguns canvis visibles?

I, en el cas de la senyora Andolz, bé, em sembla que ho ha dit de passada, però llegint, documentant-me per preparar la sessió, he llegit que vostè parla a vegades de la «securització» de la vida pública. M'agradaria si ens pogués explicar una mica si això ha passat, si va passar abans o després d'aquests atacs terroristes a Barcelona i Cambrils. I com, des de les polítiques públiques, es pot millorar, entenc perquè la «securització» aquesta de la vida pública no seria la millor resposta.

I si ens pogués fer cinc cèntims també d'algunes polítiques que no s'han de fer com, em sembla que ho he llegit en algun article o alguna entrevista, aquestes po-

lítiques simbòliques que es fan i que no acaben de servir. Més que re per evitar-nos despeses innecessàries i intentar centrar i canalitzar la lluita contra el terror o contra la violència d'una manera efectiva evitant coses que no siguin efectives.

Gràcies.

El president

Molt bé. Per part del Grup Republicà, la senyora Driouech.

Najat Driouech Ben Moussa

Moltíssimes gràcies, senyor president. Primer de tot donar-vos les gràcies, tant a la senyora Sonia Andolz com al doctor Mario Toboso, per les vostres explicacions. Jo crec que, bé, no hi ha dubte que més clares no poden ser, no? Jo faré preguntes referents a la seva intervenció, doctor Toboso, i estic d'acord amb vostè en diferents aspectes que ha comentat al llarg de la seva intervenció.

El primer és el missatge de la por, no?, que el que cerca, el terror és el missatge de la por. I em refereixo al missatge de la por que es produeix immediatament, i en el cas dels atemptats de Barcelona del passat..., bé, de l'agost de fa un any, ara, precisament, són els missatges, per exemple, que arribaven a través de diferents grups de Whatsapp de persones que passaven, per exemple, i filmaven i te les enviaven. Ho dic, perquè jo tinc un record molt trist. Perquè jo estava de vacances al Marroc i jo només rebia aquestes imatges. Abans de..., és a dir, tenir una informació contrastada, només rebia aquesta informació. Jo..., el meu imaginari, veient aquestes imatges, encara anava més lluny. I la veritat que té... I coincideixo amb vostè que el missatge és generar por, perquè jo vaig tenir por. Jo vaig tenir molta por, perquè, al no ser aquí, encara la bola es feia més gran.

Un altre tema que ha comentat vostè és el tema dels mitjans de comunicació, que no deixen de ser altaveus dels missatges. Bé, aquí jo crec que –ho ha comentat també el company anteriorment–, desgraciadament, molts hem sigut objecte..., utilitzats només en aquells moments que hi ha conflicte. Jo recordo que vaig participar en diferents programes –de TV3, per exemple, per anomenar-ne un– o a diferents mitjans escrits, en el moment que hi ha els atemptats de *Charlie Hebdo*. I allà nosaltres ja dèiem: «Escolta'm, això no pot ser. No només hem d'estar en el moment del conflicte, sinó que hem d'estar també en altres moments de la vida diària, per no ser simplement les marionetes per parlar d'aquell tema, no?» I, a més, al final, acabem generant, desgraciadament, la imatge negativa que..., contribuïm també, diguem-ne, a aquesta imatge negativa que hi ha sobre..., hi ha de per si, tal com s'ha demostrat abans, sobre la comunitat musulmana, aquests «ells» i «nosaltres», no?

Bé, dit això, clar, a mi m'ha escandalitzat sentir que hi han 260 persones que han marxat –i són dades oficials– de Catalunya, no?... d'Espanya. Dades de Catalunya entenc que no... (*Veus de fons*.) Bé. Tot i així, bé, déu-n'hi-do. Suposo que a Catalunya hi deu haver també una part important d'aquests que han marxat, perquè ja estem parlant de mig milió de musulmans a Catalunya, no?

Jo crec que el problema que hi ha és, diguem-ne... Clar, la línia legislativa a l'Estat espanyol impedeix integrar, per exemple, en polítiques de prevenció de radicalització, els desenganyats, o sigui, els que van i, diguem-ne, tornen..., van a una zona de conflicte i tornen, ja que el Codi penal..., tota persona que ha estat en zona de conflicte, simplement, doncs, aplica, diguem-ne, la part més judicial del Codi penal i no hi ha..., diguem-ne, no contempla la possibilitat de poder treballar o utilitzar-ne..., l'oportunitat de poder treure-li informació i aplicar-la a la prevenció. Això, vostè, com ho veu? Això seria una pregunta.

I una altra pregunta seria: clar, vostè sap o coneix, per exemple, si a la resta d'estats d'Europa utilitzen, o si, diguem-ne, treballen la prevenció a través d'aquests..., o, bé, només en aquells casos que és possible treballar-hi..., dels retornats. O sigui –no sé si m'explico bé–, si es pot..., o sigui, d'aquelles persones que han retornat, que

influeixen directament en la comunitat, perquè tenen un contacte, si es pot utilitzar aquesta informació per poder treballar en la prevenció.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. És el torn del Grup Socialistes i Units per Avançar... (*Veus de fons.*) Ah!, perdó –perdó, perdó–: perdien el torn. La senyora Fornells.

Montserrat Fornells i Solé

Moltes gràcies, president. Moltes gràcies als dos compareixents per les seves aportacions que ens han fet aquesta tarda. Jo respondré una mica la intervenció de la senyora Andolz.

Primer de tot, vostè ha detallat tres etapes de les crisis: la previsió, la prevenció i la gestió. Ha dit que la previsió total no existeix; que hi estem d'acord, és impossible controlar-ho tot. La prevenció, ha dit que calen polítiques transversals i coordinació transversal entre tots els departaments i agents implicats; hi estem completament d'acord. Pel que fa als..., ha destacat la feina, la bona feina que han fet els educadors i agents socials; hi estem d'acord, que s'ha fet molt bona feina. I vostè ha dit que s'hauria de coordinar tota la informació que tenen els agents socials amb tota la informació que tenen tots els altres agents implicats –policials, agents educatius, etcètera. Una de les preguntes que els voldríem fer des del nostre grup és si els nostres educadors, els nostres agents socials, de tots els municipis, realment tenen totes les eines a disposició; si és que realment les tenen, perquè puguin estar ben coordinats amb la resta d'agents implicats.

També ha destacat, vostè, que és molt important que els Mossos tinguin accés a tota la informació i que estiguin coordinats amb totes les forces policials. Evidentment, hi estem d'acord; però amb alerta a nivell 4 sobre 5, en el nostre país, els Mossos no eren membres del CITCO, no eren membres de l'Europol, no participaven en moltes taules antiterroristes. A més a més, la Junta de Seguretat no s'havia convocat durant molts anys. Per tant, crec que aquí la prevenció va fallar en aquest sentit.

També ha comentat que els Mossos haurien de tindre obligació en formació –hi estem d'acord–, per tal de conèixer les realitats i per tal de ser empàtics i pròxims als col·lectius.

I, finalment, ha dit que seria molt important donar veu a les famílies. Evidentment. Nosaltres, des del nostre grup, li voldríem preguntar com podem implicar les famílies de les víctimes. Com ho podem fer? Com podem treballar amb les famílies de les víctimes, d'una manera efectiva, sense caure en el *mantra* de que ells també són culpables.

Res més. Moltes gràcies.

El president

Molt bé, gràcies. Ara sí, del Grup Socialistes i Units per Avançar, el senyor Castillo.

Carles Castillo Rosique

Gràcies, president. Jo, molt breument, només per donar-vos les gràcies sobretot per la practicitat de tot el que heu dit. A vegades assistim a ponències o a xerrades que són molt teòriques, i jo crec que la vostra no... Ha estat recolzant la teoria, però molt pràctica, no? Jo crec que això és moltíssim d'agrair.

Estic d'acord amb la totalitat de les coses que heu exposat, però sobretot m'agradaria dir que m'ha agradat moltíssim el fet de posar l'èmfasi en els objectius dels terroristes. Jo crec que això és molt important: saber quins són els objectius dels terroristes; no només per evitar que aconseguixin els seus objectius, sinó també per posar un mirall a algunes persones que sense adonar-se'n, i jo crec que sense voler, moltes vegades, cauen, també, en aquests objectius d'aquestes altres persones, no? La frase que has dit d'«Occident ataca l'islam», jo crec que l'altra cara de la moneda

és la frase «l'islam ataca Occident», que acaba caient, també, en els mateixos objectius que tenen els terroristes, sense voler. Jo crec que és important també posar aquest mirall a persones que a vegades tenen una reacció..., que acaben coincidint i convergint amb els objectius dels terroristes. I per això crec que és molt interessant el que heu fet els dos.

Moltíssimes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn de la senyora Elisenda Alamany, del Grup Catalunya en Comú Podem.

Elisenda Alamany Gutiérrez

Hola, bona tarda. Moltes gràcies als dos. La veritat és que és un luxe tenir gent tan preparada, perquè nosaltres no arribem a aquest coneixement –òbviament, no som especialistes–, i, per tant, agrair també la manera tan didàctica amb què heu explicat tot el que sabeu.

A mi, una de les coses més interessants de les que heu comentat..., en el cas del doctor Toboso, el tema de la recerca de perfils, no?, aquestes inèrcies argumentals, però sobretot aquesta, perquè crec que és molt útil també, de cara a com encarem el problema, perquè si no hi ha perfils i, per tant, no hi ha un qui, i el problema és el què i el com, per què entenem el terrorisme com un model de guerra o un acte criminal? És a dir, si no hi ha un qui, contra qui estem fent la guerra, no? Segurament, és més difícil d'explicar. També és veritat que la nostra societat demana un nom i un cognom i una foto i un perfil, i segurament la responsabilitat de tots els partits polítics és no donar allò que no forma part de la solució sinó que agreuja encara més el problema. I, per tant, si hem de buscar el què i el com, i això..., costa molt més d'explicar; és veritat que no pot entrar dins d'un titular, no? Doncs, haurem de fer l'esforç d'explicar coses que no entrin sempre dins dels titulars, però buscant també aquests elements que ens poden fer explicar i que ens apropen al què i al com, no en negatiu sinó en positiu; els elements de resiliència, crec que serien –que també els comentaves, no?–, els elements de resiliència en positiu. En lloc de pensar quina és la trajectòria delictiva que ens podria haver fet alertar que aquestes persones han caigut en aquestes dinàmiques –que també, no?, que jo crec que també i, per tant, el «securitarisme» és important, però no ha de formar part de la centralitat de totes les polítiques en aquest terme–, quins són els elements de resiliència en positiu, és a dir, què és el que realment ha fet que hi hagi gent que no hagi entrat en aquestes dinàmiques. Perquè és aquí on segurament nosaltres podem apostar amb recursos i amb models nous.

I haurem d'admetre també que en la nostra societat hi ha un risc. I haurem d'explicar que per tenir llibertat haurem d'acceptar cert risc. Perquè pensar que a la nostra societat existeix un «securitarisme» cent per cent voldria dir que hauríem de tenir una càmera a la nostra habitació, no?, i al menjador de casa, perquè això és més segur per a la resta de la societat. I oi que no volem això? Doncs, com que no volem això, haurem d'admetre que haurem de centrar-nos també en aquells elements de resiliència en positiu, que sí que m'agradaria que si qualsevol dels dos ho pogués explicar amb més detall, segurament que ens podria ajudar moltíssim.

Gràcies.

El president

Molt bé. Ara és el torn del Grup de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida constituent. Senyora Natàlia Sánchez.

Natàlia Sánchez Dipp

Hola, bona tarda. També agrair-vos les vostres exposicions. I, bé, algunes preguntes molt concretes sobre els models que has plantejat: un model de guerra, un model criminal, el model que va..., no li has posat un nom concret, però que entén el

terrorisme..., que és un error del sistema o alguna cosa similar. Quin s'està aplicant? I si, no ho sé, entenc que no se n'aplica un i prou, en quin percentatge, si és que es pot mesurar d'aquesta manera, o en quina proporció s'aplica o s'ha aplicat cada un d'aquests mètodes i aquests models en la tasca institucional contra la violència radical? Això d'una banda.

L'altra, si ens podeu... Vostès són experts en seguretat. M'imagino que qualsevol dels dos ens pot explicar una mica, per als que no en tenim gaire ni idea, com jo mateixa, què significa per a la quotidianitat d'una ciutat com Barcelona, o per a ciutats o pobles..., bé, per a un país com aquest, que un territori es trobi en alerta 4 antiterrorista. De què estem parlant? Sense entrar en molts detalls, però de què estem parlant, a nivell d'excepcionalitat, pel que fa, si és que en té, a les llibertats de moviment, a la intromissió en la vida personal i privada, si és que hi és? I quins efectes té, des del seu parer, o des de les seves anàlisis..., si aquestes prevencions, o tot allò que significa, per exemple, estar en alerta 4, són mecanismes que considereu útils i eficaços per als seus objectius. Perquè, al cap i a la fi, la sensació a vegades fa que..., sensació, eh? Per tant, parlo, ara mateix, no des del rigor acadèmic amb el que parlen, sinó que la sensació i la percepció pot ser de que es fa una gran..., s'articula una seqüència i un marc d'excepcionalitat molt ben treballat a nivell comunicatiu o a nivell d'opinió pública, a nivell de seguretat policial, que és acceptat per una majoria de la població, i no sé fins a quin punt aquest tipus d>alertes o mecanismes de seguretat poden arribar a ser realment efectius per a la lluita –amb les paraules que s'han fet servir– «antiterrorista».

Llavors, també, finalment..., he preguntat primer sobre els models, però als dos també els vull preguntar quina opinió tenen de la política comunicativa dels Mossos d'Esquadra pel que fa als atemptats del 17 d'agost. Han pogut compartir també l'exposició, abans, del periodista, del professor Xavier Giró; hi hem estat conversant. M'agradaria aprofundir també més, des de la seva visió i des de la seva expertesa, en aquesta qüestió, sobre la comunicació dels cossos de seguretat.

I, si de cas, després...

El president

Molt bé, moltes gràcies. Aprofito per excusar el senyor Rodríguez, del Grup del PP, que s'ha hagut d'absentar. I, per tant, és el torn, doncs, ara de rèplica dels compareixents.

El senyor Toboso, si us plau.

Mario Toboso Buezo

Molt bé. Intentaré ser rigorós amb el temps i també amb les respostes, i intentaré respondre a tot.

Respecte a la valoració a la reacció social després dels atemptats del 17 i 18 d'agost, jo ho interpreto com una mostra de resiliència també, però no només en el cas de Barcelona, també en el cas de París, les que va haver-hi, després Boston... De fet, amb aquests atemptats va haver-hi un lema de resiliència. En el cas de Boston va ser: «*Boston strong*»; en el cas de París: «*Je suis Paris*», i en el cas de Barcelona: «No tinc por», no?

Però la resiliència és molt més, la resiliència en aquell cas, fins i tot, va ser, doncs, obrir el teu domicili a les persones que fugen de l'atemptat, les donacions de sang massives que va haver-hi, el fet que gent anònima deixés el seu vehicle per sortir del col·lapse. Això són mostres de resiliència social. I és això el que, entre tots, cadascú amb la nostra quota de responsabilitat, hem d'intentar fomentar. I es basa molt també en assumir que hi ha un risc i en conèixer bé l'amenaça. És aquesta doble dualitat.

Respecte als indicadors comuns, doncs, això seria com tenir un manual d'instruccions que seria molt útil. Jo, de vegades, interpreto el procés de radicalització com un puzzle on falten peces, i, de tant en tant, tenim una peça, que pot ser algun

tipus de comportament que ens alerta, però que no deixa de ser una alerta, el que a mi m'agrada anomenar «senyals febles», perquè no són indicadors, no tenen l'entitat de ser un indicador, i es basa molt en una interpretació racional de tot el procés de radicalització.

De fet, la radicalització ens ha de quedar clar que és un procés, no és un producte. Llavors, amb el temps, tot i que hi ha teories que diuen que és un procés molt curt, i altres que..., doncs, realment tampoc hi ha un patró temporal que puguem utilitzar de forma científica. Per tant, jo utilitzaria que quan tinguem senyals febles hi hagi eines i mecanismes perquè qui les detecti –hi insisteixo, no ha de ser sempre la policia– pugui transmetre aquest neguit cap als instruments que puguin donar suport a aquesta interpretació d'aquests senyals febles.

El tema dels *bulos* i de la informació tòxica que surt després d'un atemptat, també és una de les vulnerabilitats i un dels entorns favorables també que té el terrorisme per difondre amb més efectivitat fins i tot aquell missatge de la por. O sigui, el que no sabem normalment l'omplim o amb imaginació o amb invenció o, fins i tot, quan ja anem més enllà, amb la por, no? I el fet de difondre aquest tipus de *bulos* tòxics, aquest tipus d'informació no contrastada, òbviament fa el joc, precisament, a l'extremisme violent. O sigui, estem utilitzant de forma imprudent informació no contrastada que, a part es difon..., quan surt ja dels nostres telèfons ja no hi ha control possible. Per tant, jo també soc molt crític amb aquest tipus de comportament, com vostè deia i molt bé apuntava.

Respecte als decebuts, en el cas de l'Estat espanyol, clar, els secessionistes gihadistes, doncs, hi ha operacions antiterroristes anteriors en què encara hi ha molta gent que compleix condemna. Llavors, no es pot utilitzar o no estem en aquest escenari. Sí que hi ha a França casos com el de Farid Benyettou, que era una persona vinculada a l'extremisme radical d'arrel islamista, que explica la seva vivència. I, realment, aquest tipus de discursos, primer, tenen la credibilitat, tenen també, entre cometes, «la legitimitat» perquè han passat per un procés de radicalització violent, i no té el mateix efecte que jo expliqui, doncs, quins són els factors de predisposició, que algú que ha patit el procés de radicalització ho expliqui. És molt més efectiu que algú que en les seves pròpies carns, doncs, hagi entrat dins d'una dinàmica d'extremisme violent tingui un discurs molt més demolidor per a persones que estiguin en risc de radicalització.

Jo afegiria també les mares, les mares de víctimes, però també les mares de persones que hagin patit processos de radicalització. Jo vaig tenir l'oportunitat de conèixer la mare d'Imad Ibn Ziaten, que va ser una de les víctimes de Mohammed Merah, Latifa Ibn Ziaten, i el seu discurs als joves era demolidor. Era la vivència de la pèrdua d'un fill a mans d'un extremista. Llavors, poca rèplica podia haver-hi per part de persones que estiguessin en dubtes, en aquests períodes de dubte, d'ambivalència, de dissonància cognitiva que he comentat abans. Doncs, escoltar una mare que ha perdut un fill a mans d'un extremista té un efecte que és, com els he dit, demolidor.

Respecte als perfils que em comentava, doncs, sí, no tenim la sort de tenir perfils. És molt heterogeni, i sí que ens hem de centrar molt en els factors de predisposició i els factors d'atracció. Jo crec que això ens donarà les respostes o, si més no, ens orientarà a l'hora d'entendre el com i el perquè. I, bé, hi ha diversitat de factors de predisposició. Quan parlem de factors de resiliència, doncs, els he mencionat una mica abans: l'autonomia personal és un; el pensament crític, poder dubtar del que m'estàs dient..., a veure, jo tinc un coneixement i no és així; portar aquest extrem a la crítica; l'empatia també, l'autocontrol, l'educació... I, després, entorns de resiliència o entorns resilents? Doncs ja estem parlant de la família, plans de prevenció, tallers, l'expressió artística funciona molt bé, també. Que algú pugui orientar la seva rebellia, no?, amb l'expressió artística. I això funciona també i s'ha portat a terme en països europeus.

Respecte a l'alerta 4 que em comentava, doncs, això és una valoració de la taula d'amenaça. Es fa una valoració amb diferents persones i dictaminen el nivell d'alerta en funció de les variables que tenen. És una anàlisi compartida entre diferents professionals, i si dictaminen l'alerta 4 és que hi ha la probabilitat que pugui haver-hi un atemptat terrorista.

Quin efecte té? Bé, té un efecte de major presència policial en determinades infraestructures –aeroports, transports públics, etcètera– i jo l'interpreto més aviat, més enllà també d'una seguretat activa, que puguin respondre a una possible amenaça com una mesura dissuasiva. Que això ens pot condicionar en part les nostres vides perquè veiem més presència policial? Això de vegades ens crea com una sensació potser subjectiva de més risc? Sí, però també hauríem de valorar potser que en determinats entorns aquesta dissuasiva també és una forma de, potser, evitar que pugui progressar o que pugui haver-hi algun tipus d'amenaça sobre algun transport públic, etcètera.

I, respecte a la qüestió que comentava de la política comunicativa del Cos de Mossos, personalment –i abans hi he fet menció–, la gestió d'una crisi com és un atemptat terrorista suposo que és l'instant o una de les crisis més difícils d'afrontar.

Per tant, crec que es va fer una contenció molt important de no propagar o fer l'efecte d'informar rigorosament, informar de forma responsable sense fer d'amplificador d'una situació única, amb rigor, no informant anant més enllà de la informació que no es tenia contrastada, i, per tant, sota el meu punt de vista, la política comunicativa crec que va ser molt bona, sincerament.

Ja està.

(El president dona la paraula a Sonia Andolz Rodríguez.)

Sonia Andolz Rodríguez

Jo també m'he fet un esquema per intentar agrupar preguntes i ser pràctics i ràpids. Moltes coses ja les ha contestat en Mario, per tant, anirem avançant més ràpid.

La «securització», que em preguntava crec que era Junts per Catalunya, és un terme que s'ha començat a utilitzar fa, no sé, pocs anys, dins la ciència política i de les polítiques públiques, que el que explica és el procés que pateixen alguns temes que per si no són propis, tradicionalment, de la seguretat, i que, per interessos polítics, siguin, o bé partidistes o bé lobbys, grups de pressió, etcètera, acaben estant a l'agenda de seguretat. Això comporta pros i contres, no? A classe expliquem: «La migració fa uns anys era un tema absolutament social, ho estudiaven els sociòlegs, i ara, des de fa uns anys, és un tema de seguretat nacional.» I s'ha acabat acceptant i normalitzant que la Unió Europea ho vegi com un tema de seguretat quan no ho era *per se*. I això comporta moltes altres coses de retruc.

Llavors, pros i contres? Doncs que molts governs tenen, des d'un pressupost diferent si és un tema que afecta la seguretat nacional, menys rendició de comptes, menys control parlamentari. A la vegada, poden disposar de més recursos. Però no tot és ni hauria de ser –i aquí és on entra la meva part més valorativa ideològica, si vol dir-ne–, seguretat. És molt perillós, acabes «securitzant» totes les nostres vides i tot l'àmbit públic, perquè es restringeixen llibertats, però no només això, és que acabem creant unes societats que en lloc de ser resilients, el que són és paranoiques. Jo vaig viure dos anys en un país, que és per mi dels més paranoics del món, i realment no voldria viure allà ni que em paguessin tots els diners del món, perquè és viure constantment amb sensació d'alerta, i amb sensació paranoica, i amb presència armada als carrers. La «securització» de tots els àmbits públics acaba comportant això, no?

I, per tant, de vegades és necessari, en moments determinats, polítics, davant d'una crisi, «securitzar» un tema, però ha de ser temporal i limitat. Per exemple, eh?, altres temes que s'han acabat «securitzant»: l'economia, no?, i el dret al treball, per exemple. Doncs si acaba sent un tema de seguretat nacional que tothom tingui

dret a tenir un treball, les mesures que fas en contra de l'atur són diferents; però, a la vegada, l'economia la fas amb tema de seguretat i justifiques, doncs, des de salvar bancs a altres tipus de mesures.

Enllaçant amb això, he intentat fer..., perquè es doni aquesta «securització» és un procés de dues fases: un tema social que acaba estant a l'agenda política, i de l'agenda política hi ha d'haver un actor polític que l'acaba ficant a l'agenda de seguretat. Això acaba justificant una mica el que em preguntaven també des de..., la Natàlia Sánchez, els nivells d'alerta, no? En el moment en què comprem aquest discurs de tot és tema de seguretat i som tan insegurs i estem un moment tan crític..., les societats accepten millor..., si estic en un nivell 4 potser accepto millor que em restringeixin certes llibertats, que em restringeixin certs àmbits públics, perquè si em diuen que estic en un nivell 4 serà veritat.

Òbviament, no entraré a posar en dubte com es fa el nivell 4 perquè, a part, vivint a Madrid he tingut l'oportunitat de viure-ho de prop i hi ha professionals molt bons, hi ha una sèrie de dades empíriques que es mesuren, i, per tant, si es diu que és 4, és 4. Però on sí que hi ha el debat és què ha de comportar que hi hagi un nivell 4 i com el gestionem. El gestionem a través de compartir constantment amb la societat, que això vol dir que estem en perill, i que, per tant, qualsevol bossa al metro, qualsevol..., hem d'estar alertes? O és, també, una forma de justificar una sèrie de mesures en el món de les forces de seguretat i de l'ordre, no?

En el moment en què s'implanta a Europa, que està, ara, aprovat que es vigilin els viatges, per exemple, doncs... Jo he treballat en Cooperació i he anat a llocs en conflicte. És més, he entrat i he sortit de Gaza, del Líban, de Síria, de molts llocs. Per això has d'estar en un registre? Nosaltres llegim xats gihadistes, segurament que ni tan sols és la internet que tots coneixem. I això m'ha de fer estar com a objectiu? Perquè ho faig des del punt de vista d'investigadora, no?

Per tant, és molt fàcil avançar en «securitzar» un tema, i després és molt difícil retrocedir i recuperar els drets. I això, una mica, contestant un tema de l'alerta 4, s'ha d'anar molt en compte quan es fan estats d'excepcionalitat. A França, el van posar i després, encara hi som i s'ha d'anar amb molt de compte, perquè..., si de les coses que tenim a Europa, que ens fan resilient, segurament, és l'espai de drets civils, no només fonamentals, civils polítics i individuals que, en teoria, és un dels valors que té la Unió Europea com a màxim exponent al món. I si els comencem a retallar perquè ara hi ha això, ara hi ha allò, ara hi ha allò altre, després costa molt, perquè els governs de torn treuen molts beneficis també d'aquestes limitacions, no? I ara és un govern que a tu et pot ser afí, però demà passat pot ser un que et sigui totalment contrari. Per tant, hi ha d'haver un compromís, jo crec, ideològic de tothom, de dir: «Serem molt curiosos amb permetre aquestes excepcionalitats, perquè després tots sabem que costa molt retrocedir.» I ho estem veient, per exemple, amb la llei mordassa, no?, a nivell estatal.

Mecanismes útils que em preguntaven. Jo sí que crec que els educadors, la gent que he conegut treballant, i això sí que és una percepció totalment personal..., tenim molt bons professionals –molt bons professionals–, educadors socials, educadors de carrer... Normalment són gent molt compromesa, que no ho fa en cap cas per un rèdit econòmic ni professional, perquè és una feina molt dura; és gent que treballa amb històries de vegades molt dramàtiques, que no tenen recursos econòmics, normalment, com per exemple molts centres de menors, que treballen amb menors que han arribat i que ara estan en un *limbo* jurídic o judicial, diguéssim, que no poden ni ser adoptats, i acaben entrant dins del sistema educatiu, i, per tant, els educadors al final són la cara i els ulls del sistema, no?, en totes aquestes poblacions tan vulnerables.

I potser el que sí que els ajudaria és el que dèiem, és aquesta coordinació, és el poder traslladar tot el que ells, les educadores i els educadors, aconsegueixen, poder-ho traslladar, i també, potser, doncs, establir una sèrie de..., si no formacions, d'eines que siguin com més plurals a tothom. Potser estan fent una feina molt bona a

Vic, una feina molt bona a, no ho sé, a Ripollet, però com que no hi ha una eina que els coordini, que els permeti trobar-se i parlar-ho, ens estem perdent.

Això que estàvem..., que ha sortit diverses vegades avui, que és el..., en anglès en diuen «*lessons learned*», no?, el que és que aprenem dels casos que funcionen i dels que no. I jo, per exemple, em sembla una oportunitat perduda que molts dels acadèmics anem de tant en tant, doncs, a organitzacions que es dediquen a fer això, com el Cidob, i no sé fins a quin punt hi havia representants polítics en aquestes trobades que fem acadèmiques. Vam portar municipis d'Europa que han tingut..., han aplicat protocols antiradicalització que funcionen, i els van estar compartint durant dos dies a porta tancada amb acadèmics. Doncs potser estaria bé que també poguessin tenir accés els que al final redactaran les polítiques públiques –tu estaves. Però, saps, que no és com molt obert ni molt conegut, no? I penso que és molt important, perquè hi havia un cas d'un municipi holandès, per exemple, que sobretot han treballat amb gent que ha sortit de les «maras» –són uns grups criminals, sobretot de Centreamèrica, no? I, en aquell cas una de les coses concretes d'ells és que es fan tatuatges que t'identifiquen; doncs, hi ha multitud d'ONGs que es dediquen ara a pagar els tractaments d'esborrar els tatuatges perquè aquesta gent pugui tornar a reinserir-se a la societat.

Doncs bé, en el cas de radicalitzacions gihadistes potser encara no tenim aquest coneixement, però segur que hi han lliçons que podem aplicar d'altres radicalitzacions que ja amb els anys s'ha après moltíssim i que ha funcionat.

Em preguntaven també sobre les famílies. Doncs, per exemple, potser es podria haver convidat –no sé si s'ha fet, eh?– alguna de les famílies dels terroristes, si volia venir a parlar aquí de com ho havien viscut. Havien detectat alguna cosa a casa? No ho havien detectat? Què creuen que ells poden aportar ara de com ho estan vivint? Estan patint ara rebuig o marginalització o, en canvi, han tingut, doncs, com més acollida i mostres de solidaritat a la seva població? No ho sé, però potser és una via, també, convidar-los algun dia aquí.

I jo crec que..., sobre la política comunicativa jo crec que és molt difícil, perquè s'ajunta el que ideològicament ens podria agradar a cadascú, no? Jo..., a nivell personal, m'agradaria..., estic d'acord amb que la part operacional es va fer de forma molt professional en un moment molt complicat. I, a nivell de coses que no és el meu àmbit, com fer-ho en diferents llengües, una paciència contestant a gent al Twitter impressionant, no contribuint a la paranoia; però, en canvi, a mi m'hauria agradat, potser, un tractament diferent o més curós dels terroristes, perquè al final també tenen famílies, eren gent molt jove, grups de germans, que a mi em sembla que destrossa famílies. I això ja és una percepció més meva. Però sí que li donaria un *okay* a la part comunicativa, operacional, i, en canvi, a la qualitativa crec que hi ha, com a mínim, coses que es poden aprendre de cara a possibles futures crisis.

I, simplement, només afegir que la seguretat és percepció pura. I tot això que estàvem dient de més presència armada al final a classe el que diem..., per sort els anglesos tenen dues paraules que nosaltres no les tenim, que separen molt entre *security* i *safety*. I jo a classe intento traduir com «sentir-se segur» i «estar assegurat». Per dir-ho d'alguna manera: tu pots tenir un país que és molt segur, però si la teva percepció, perquè tu ets d'una minoria, perquè ets dona, perquè..., pel que sigui, és d'inseguretat, ja pots tenir més policia als carrers que et continuaràs sentint insegura.

I faig l'exercici a classe, perquè tinc estudiants estrangers: «Si hi hagués més policia armada, et sentiries més segur?» Tots els europeus: «No.» Els americans: «Sí.» I és una qüestió de com creem aquestes percepcions en cada societat, el debat que fem entorn. I jo em sento molt més còmoda amb el model que apliquem a Europa, que principalment és el model criminal junt amb el de fallida del sistema, que no pas amb altres models. Cap ha resultat, de forma pura, cap ha resultat exitós. No hi ha una fórmula. Si la tinguéssim, òbviament, no estaríem aquí parlant d'això, i po-

dríem evitar tots els atemptats i ja no parlariem de gihadisme i parlariem d'un nou fenomen. No existeix.

Però a aquells llocs on han aplicat el model militar, com deia abans el Mario, és que és oblidar que estàs reforçant el discurs i els objectius del mateix fenomen, que és una guerra entre civilitzacions. Això no és així. I a part està demostrat..., i ara ja m'allargaria massa, però al final el que acaben adoptant molts d'aquests terroristes és la narrativa religiosa, però no són els objectius realment religiosos. És una narrativa que l'hi posem, que ara és gihadista o islàmica; fa anys podia ser política, i en casos de..., com dèiem, eh?, ETA, l'IRA i en un altre moment serà d'una altra manera. Això és la narrativa que se li dona, al fenomen i a la lluita, però al final els objectius no són necessàriament els mateixos.

I contribuir a no crear aquestes percepcions –em sap greu que hagi marxat el senyor Rodríguez, perquè d'alguna manera la seva intervenció amb els ponents d'abans a mi em sembla que precisament el que feia és alimentar aquesta percepció del «nosaltres i els ells». Jo no em sento part d'un «nosaltres», cohesionat, únic, estàndard i homogeni. No crec que hi hagi un «ells», si de cas ja seria els terroristes, ni els musulmans ni les comunitats de fora. Però, fins i tot, als terroristes no hi ha un ens unitari, cohesionat i que siguin tots iguals, amb les mateixes causes i els mateixos perfils. Per tant, treure aquesta narrativa del «ells i nosaltres» és bàsic, per començar. Després, tenim molta més feina a fer, però, per començar, treure-la, com a mínim, a aquells que tenen l'oportunitat de tenir l'altaveu públic.

Ja està.

El president

Moltes gràcies. Si hi hagués, doncs, alguna altra intervenció curteta d'algun grup, seria el moment...

Si no és així, doncs, donariem per acabada aquesta comissió. Repetim, al senyor Toboso i a la senyora Andolz, doncs, l'agraïment per haver participat amb la seva aportació. I, per tant, doncs, transmetem en nom de tots els grups l'agraïment, i que segurament contribuirà a la tasca final que ens hem plantejat des d'aquesta comissió. Gràcies.

I ens emplacem, doncs, a la propera comissió, que plantejarem en funció també de quan tinguem els plenaries amb dates confirmades. Però, en tot cas, estàvem apuntant entre el 9 o el 16 d'octubre, sempre en dimarts tarda, eh? El Ple segurament podria ser 10, 11. Per tant, seria el dimarts 9 o, alternativament, el dimarts 16, eh?, seguint la dinàmica de dimarts tarda; per tant, 9 i 16. Us ho comenceu a preguardar, eh?, i també, en funció dels compareixents que ens vagin confirmant, convocariem la comissió.

Moltes gràcies, i fins a la propera.

La sessió s'aixeca a les set del vespre i deu minuts.